

De 100 standpunten van MST voor de Tweede kamerverkiezingen 2025

Belangrijk!

In een echte democratie ligt de ultieme beslissingsmacht bij de bevolking, niet bij politici of overheid. Politici adviseren, maar het volk

beslist. Onze huidige parlementaire democratie is echter het tegenovergestelde van een democratie met bindende referenda.

Mijn Stem Telt! Het Burgerinitiatief zal in de tweede kamer het meerderheidsstandpunt van de Nederlandse bevolking als uitgangspunt nemen voor haar handelen.*

**Het meerderheidsstandpunt van de bevolking per onderwerp wordt bepaald door de uitkomsten van opiniepeilingen (door de huidige afwezigheid van het bindend Burger referendum)*

—— 001

“De huurprijs van een sociale huurwoning mag de komende drie jaar niet harder stijgen dan met de inflatie.”

Eens

Huur sociale woningen koppelen aan inflatie houdt wonen betaalbaar en geeft verhuurders ruimte voor onderhoud. Huren stegen vaak sneller dan inflatie (2,5% per jaar 2014-2022). Inflatiecap beschermt huurders zonder markt te verstoren, mits renovatie-uitzonderingen mogelijk zijn.

[De huurprijs van sociale huurwoningen koppelen aan inflatie is redelijk: het houdt wonen betaalbaar voor lagere inkomens, terwijl verhuurders ruimte houden voor onderhoud en investeringen. In Nederland stegen huren vaak sneller dan inflatie, wat huurders zwaar treft. Tussen 2014 en 2022 stegen sociale huren gemiddeld 2,5% per jaar, terwijl inflatie lager lag. Een inflatiegebonden cap beschermt huurders zonder de markt te verstoren, mits uitzonderingen voor renovaties mogelijk blijven. Dit past ook bij recente beleidsvoorstellen voor betaalbare huur.]

————— 002

“Nederland moet meer geld uitgeven aan ontwikkelingshulp.”

Geen van beide

Meer geld voor ontwikkelingssamenwerking klinkt nobel, maar effectiviteit is vaak twijfelachtig. Studies tonen gemengde resultaten: hulp kan armoede en groei bevorderen, maar soms leidt het tot afhankelijkheid of corruptie. Nederland geeft 0,6% BBP aan hulp, dicht bij de norm van 0,7%

[Meer geld voor ontwikkelingssamenwerking klinkt nobel, maar de effectiviteit is vaak twijfelachtig. Studies tonen gemengde resultaten: hulp kan armoede verminderen en groei stimuleren in sommige landen, maar in andere leidt het tot afhankelijkheid of corruptie. Nederland geeft nu rond de 0,6% van het BBP aan ontwikkelingshulp, dicht bij de internationale norm van 0,7%. Verhogen kan, maar alleen als het slimmer wordt besteed: gerichte projecten, transparante monitoring en focus op zelfredzaam ascendedzaamheid. Aan de andere kant zijn er binnenlandse prioriteiten, zoals zorg en onderwijs, die

ook om budget schreeuwen. Een verhoging zonder duidelijke strategie riskeert verspilling. Een gebalanceerde aanpak – meer geld voor bewezen effectieve programma's en minder bureaucratie – is verstandiger dan blind budgetverhoging.]

————— 003

“Werkgevers moeten verplicht worden om Nederlandse les te verzorgen voor arbeidsmigranten die voor hen werken.”

Oneens

Taallessen zijn cruciaal voor integratie, maar verplichte werkgeversbijdrage verhoogt kosten en lasten, vooral in tijdelijke sectoren. Overheidssteun via subsidies of gemeentelijke programma's voor vrijwillige initiatieven is flexibeler en effectiever zonder migratie te hinderen.

[De stelling is te absoluut en simplistisch voor een complex issue als integratie van arbeidsmigranten in Nederland. Aan de ene kant is het leren van Nederlands cruciaal voor betere arbeidsmarktpositie, sociale inbedding en communicatie – onderzoek toont aan dat migranten met goede taalvaardigheid vaker werk hebben en langer blijven. Veel arbeidsmigranten willen zelf de taal leren, maar lopen tegen barrières aan zoals tijd, kosten en werkomstandigheden. Werkgevers zouden hierin een rol kunnen spelen, bijvoorbeeld via subsidies voor taalprogramma's (zoals voor vluchtelingen), en recente adviezen pleiten voor meer aanbod door overheid en bedrijven. Aan de andere kant hoeft dit niet per se een verplichte taak voor werkgevers te zijn: het zou de administratieve last verhogen, kosten doorberekenen aan bedrijven en mogelijk arbeidsmigratie afremmen in sectoren waar tijdelijke arbeid

nodig is. Inburgering is al verplicht voor statushouders, maar niet voor EU-arbeidsmigranten of kennismigranten. Beter zou zijn als de overheid centrale ondersteuning biedt, zoals taallessen via gemeenten of werkgevers stimuleert zonder dwang – dat past bij het huidige beleid dat focust op vrijwillige initiatieven en betere registratie. Uiteindelijk hangt het af van de context: voor langdurige migranten ja, voor seizoenswerkers misschien niet.]

———— 004

“Er moet minder geld naar de publieke omroep.”

Oneens

De publieke omroep (€900M/jaar) is cruciaal voor journalistiek en educatie. Bezuinigen schaadt kwaliteit, diversiteit. Een efficiëntere besteding is beter dan een korting.

[De publieke omroep in Nederland speelt een cruciale rol in onafhankelijke journalistiek, educatie en culturele programmering, met een budget van ongeveer €900 miljoen per jaar (2023). Minder geld zou de kwaliteit en diversiteit van programma's zoals NOS Journaal of NTR-educatie beperken, terwijl commerciële zenders vaak prioriteit geven aan winst boven maatschappelijke waarde. Kritiek op inefficiëntie of bias is terecht, maar bezuinigingen treffen vaak juist de waardevolle, minder commerciële content. Een efficiëntere besteding, zoals minder managementkosten, is beter dan een botte budgetkorting.]

———— 005

“De premie voor zorgverzekeringen moet afhankelijk zijn van het inkomen”

Eens

De zorgpremies zijn deels inkomensafhankelijk via Zvw; en een vollediger koppeling maakt de zorg betaalbaarder voor lage inkomens. De premies (€1880 in 2025) stijgen; 60% steunt dit. Het vermindert armoede en behoudt concurrentie. Bij een goede uitvoering zijn de administratieve lasten betaalbaar.

[De premie voor zorgverzekeringen in Nederland is al deels inkomensafhankelijk via de Zvw-bijdrage, maar een vollediger koppeling aan inkomen zou de zorg betaalbaarder maken voor lagere inkomens en solidariteit versterken. Met stijgende premies (€1880 gemiddeld in 2025) en betalingsproblemen, steunt 60% van de Nederlanders dit, wat armoede vermindert zonder de concurrentie te schaden – relatieve prijsverschillen kunnen zelfs toenemen. Tegenargumenten zoals demotivatie voor hogere inkomens of administratieve lasten zijn overdreven, mits goed uitgevoerd met lagere collectieve kosten en minder wanbetalers.]

———— 006

“Gemeenten en provincies moeten makkelijker een vergunning krijgen om wolven af te schieten die problemen veroorzaken.”

Oneens

Wolven zijn beschermd (Zie Europese Habitatrichtlijn en het Verdrag van Bern) afschieten mag alleen bij acuut gevaar. Vee-

schade (62 dieren/week, 2024) vraagt om preventie zoals rasters, niet om makkelijker afschot. Subsidies en verjaging zijn effectiever en respecteren wolven hun ecologische rol.

[Wolven zijn strikt beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en het Verdrag van Bern, en afschieten mag alleen in uitzonderlijke gevallen, zoals bij acuut gevaar voor mensen. In Nederland veroorzaken wolven vooral schade aan vee (gemiddeld 62 dieren per week in 2024), maar preventieve maatregelen zoals wolfwerende rasters blijken effectief, al niet altijd waterdicht. Makkelijker vergunningen verstrekken ondermijnt de beschermde status van wolven en negeert alternatieven zoals subsidies voor preventie of verjaging zonder dodelijke middelen. Juridisch is afschot lastig; Animal Rights en anderen blokkeren vaak vergunningen wegens onvoldoende onderbouwing. Focus op co-existentie, zoals betere afrastering en compensatie, is effectiever en respecteert de ecologische rol van wolven.]

——- 007

“Kernwapens in Europa]
Er moeten meer kernwapens komen in Europa.”

Geen van beide

Daarom Bindend Burgerreferendum uitroepen. Waarom? Wij willen onafhankelijkheid van VS, tegenstanders wijzen op kosten, proliferatie risico's en verdragsschending en willen nu focussen op NAVO-afschrikking, diplomatie en non-nucleaire defensie voor stabiliteit. Dus wij willen een burger beslissing.

[Meer kernwapens in Europa is geen simpele ja/nee-kwestie; het debat draait om onafhankelijke afschrikking door

onzekerheid over de VS-nucleaire paraplu, vooral met Russische dreiging en mogelijke Trump-terugkeer. Voorstanders pleiten voor zelfredzaamheid, bv. via Anglo-Franse samenwerking of uitbreiding van Franse/UK-arsenalen, om Putin af te schrikken zonder VS-afhankelijkheid. Tegen: Ontwikkeling is complex, duur en tijdrovend (geen quick fix), riskeert proliferatie en ondermijnt internationale verdragen. Beter focussen op versterking van bestaande NAVO-deterrentie, diplomatie en non-nucleaire defensie voor stabiliteit.]

————— 008

“Gemeentes moeten zelf kunnen bepalen of ze statushouders voorrang geven op een sociale huurwoning”

Geen van beide

Daarom Bindend Burgerreferendum uitroepen. Gemeenten zelf laten beslissen over voorrang statushouders biedt lokale flexibiliteit (wachtlijsten 7-14 jaar). Maar dit riskeert ook kans op ongelijkheid. Landelijke regels zorgen voor consistentie. Hybride aanpak met kaders en lokale afstemming is beter.

[Geen van beide. Gemeenten zelf laten beslissen over voorrang voor statushouders op sociale huurwoningen heeft voor- en nadelen. Voor: Lokale flexibiliteit past bij specifieke woningmarktdruk; sommige gemeenten kampen met lange wachtlijsten (gemiddeld 7-14 jaar). Maar statushouders, vaak met urgentie, kregen in 2023 in 40% van de gevallen voorrang, wat spanningen geeft in krappe markten.

Tegen: Decentraal beleid kan ongelijkheid creëren; niet elke gemeente heeft capaciteit of expertise om dit eerlijk te regelen. Landelijke regels, zoals de huidige koppeling aan asielinstroom (taakstelling), kunnen zorgen voor consistentie en voorkomen willekeur.

Daarom lijkt een hybride aanpak – landelijke kaders met lokale afstemming – beter dan volledig lokaal of centraal beleid.]

————— 009

“De regering moet het bouwen van woningen op landbouwgrond makkelijker maken.”

geen van beiden

Daarom Bindend Burgerreferendum uitroepen.

Versoepelen bouw op landbouwgrond helpt woningnood (100.000 woningen/jaar), maar schaadt voedselzekerheid en biodiversiteit. Gerichte herbestemming met compensatie en focus op binnenstedelijk bouwen is beter dan algemene versoepeling.

[Het bouwen op landbouwgrond versoepelen is complex: woningnood vereist meer bouwgrond, en experts pleiten voor herbestemming van agrarisch gebied na 2030 voor 100.000 woningen/jaar (halen wij dat wel?). Partijen als D66 willen noodwetten voor versnelling, inclusief op boerengrond.

Tegen: Het bedreigt voedselzekerheid, biodiversiteit en stikstofnormen; overheid beschermt landelijk gebied tegen onnodige bebouwing. Beter: Gerichte herbestemming met compensatie, prioriteit aan binnenstedelijk bouwen en slimmer grondbeleid.]

“Leerlingen op de basisschool moeten leren over gender en seksuele identiteit.”

Eens

Toch bindend Burgerreferendum uitroepen.

Leren over gender en seksuele identiteit op basisscholen bevordert inclusiviteit en begrip. In NL al deels in kerndoelen en Week van de Lentekriebels (80% scholen).

Leeftijdsgeschikt onderwijs vermindert pesten, is neutraal en past bij kindermidia-ervaring.

[Kinderen op de basisschool leren over gender en seksuele identiteit bevordert inclusiviteit en begrip, passend bij hun leefwereld. In Nederland is dit al deels opgenomen in kerndoelen rond sociale vorming en burgerschap. Lesmateriaal zoals de Week van de Lentekriebels (80% van basisscholen) behandelt relaties en diversiteit op een leeftijdsgeschikte manier, wat pesten en discriminatie kan verminderen.

Tegenargumenten, zoals dat het te vroeg of ideologisch zou zijn, wegen minder zwaar: kinderen worden al jong blootgesteld aan deze thema's via media en omgeving.

Onderwijs hierover, mits neutraal en feitelijk, ondersteunt sociale acceptatie zonder normen op te dringen.]

“Regionale ziekenhuizen moeten extra geld krijgen van de overheid.”

Eens

Regionale ziekenhuizen hebben extra overheidsgeld nodig voor toegankelijke zorg. Stijgende kosten (€9B personeel) en dunne marges bedreigen acute zorg. €2,5B lastenverlichting (2025) helpt, ondanks roep om efficiëntie. Toegankelijkheid en tekorten (200.000 in 2033) wegen zwaarder.

[Regionale ziekenhuizen hebben extra overheidssteun nodig om toegankelijke zorg te waarborgen. In 2025 is €109 miljard beschikbaar voor zorg, met focus op het openhouden van streekziekenhuizen via het Integraal Zorgakkoord. Ze kampen met stijgende personeelskosten (€9 miljard van €19 miljard totale kosten) en dunne marges, waardoor investeringen in digitalisering en werkdrukverlichting moeilijk zijn. Extra geld, zoals de €2,5 miljard lastenverlichting in 2025, kan helpen, vooral voor acute zorg en opleidingen.. Tegenargument: budgetbeheer moet efficiënter; niet alle ziekenhuizen gebruiken middelen optimaal. Toch wegen toegankelijkheid en personeelstekorten (200.000 in 2033) zwaarder.]

————— 012

“Elke koe moet minimaal 150 dagen per jaar in de wei staan.”

Eens

Minimaal 150 dagen weidegang per koe verbetert welzijn en milieu (lagere methaanuitstoot). 80% boeren doet al 120-180 dagen. Kosten en logistiek zijn uitdagingen, maar welzijn en publieke steun wegen zwaarder. Subsidies kunnen helpen. Burgerreferendum gewenst? Laat het ons dan weten!

[Minimaal 150 dagen weidegang per koe verbetert dierenwelzijn, past bij natuurlijke behoeften en heeft milieuvoordelen zoals lagere methaanuitstoot. In Nederland doet 80% van de melkveehouders al aan weidegang, vaak rond 120-180 dagen, maar een minimum van 150 dagen is haalbaar en sluit aan bij de trend (70% koeien in 2023). Tegenargument: extra kosten voor kleinere boeren en logistieke uitdagingen in natte gebieden. Toch wegen welzijn en publieke steun voor weidegang zwaarder; subsidies kunnen boeren helpen.]

————— 013

“Er moet een Europees leger komen”

Geen van beide

Een Europees leger bespaart kosten (€60B/jaar inefficiëntie) en versterkt autonomie, maar lijkt te botsen met soevereiniteit en NAVO. Nauwere samenwerking via PESCO of reactiemacht lijkt dan realistischer dan een volledig leger.

Is een Burgerreferendum gewenst? Laat het ons dan weten!

[Een Europees leger heeft voordelen: gezamenlijke defensie kan kosten besparen (€60 miljard/jaar door inefficiëntie) en strategische autonomie versterken tegenover Rusland of VS-onzekerheid. EU-landen geven nu €240 miljard/jaar uit aan defensie, maar versnippering verzwakt slagkracht. Tegen: Nationale soevereiniteit, uiteenlopende prioriteiten en NAVO-overlap zijn struikelblokken. Een tussenvorm, zoals nauwere samenwerking via PESCO of een snelle reactiemacht, lijkt dan realistischer dan een volledig leger.

————— 014

“Er mogen ieder jaar 60.000 mensen meer in Nederland komen wonen dan er vertrekken naar een ander land.”

Geen van beide.

Een bindend Burgerreferendum hierover is gewenst.
Een vast migratiesaldo van 60.000 is te rigide. In 2024 was netto migratie 103.000. Een limiet helpt woningdruk, maar negeert economische (200.000 zorgvacatures 2033) en humanitaire behoeften. Flexibel beleid met focus op integratie is beter

[Een vast migratiesaldo van 60.000 per jaar is te rigide. Nederland had in 2024 een netto migratie van 103.000, vooral door asiel en arbeidsmigratie. Een limiet kan woningdruk en integratieproblemen aanpakken, maar negeert economische behoeften (bijv. 200.000 zorgvacatures in 2033) en humanitaire verplichtingen. Flexibel beleid met focus op integratie, zoals taal en werk, is beter dan een hard quotum.]

———— 015

“Van de nieuw te bouwen woningen moet minimaal 35 procent sociale huurwoning zijn.”

Minimaal 35% sociale huur bij nieuwbouw tackelt woningnood (wachlijsten 7-14 jaar). In 2023 was 30% sociaal. Voorkomt segregatie, ondanks hogere kosten. Subsidies helpen.

Tegenargument: het kan projectkosten opdrijven en vrije markt beperken.

Toch wegen toegankelijkheid en sociale cohesie zwaarder.

[Eens. Minimaal 35% sociale huurwoningen bij nieuwbouw is nodig om de woningnood onder lagere inkomens aan te pakken. In 2023 waren slechts 30% van de nieuwe woningen sociale huur, terwijl de vraag stijgt (wachtlijsten 7-14 jaar). Dit sluit aan bij overheidsdoelen voor betaalbare huisvesting en voorkomt segregatie. Tegenargument: het kan projectkosten opdrijven en vrije markt beperken. Toch wegen toegankelijkheid en sociale cohesie zwaarder, mits ondersteund met subsidies.]

———— 016

“Een school moet een leerling kunnen weigeren vanwege geloofs- of levensovertuiging.”

Oneens.

Scholen mogen leerlingen niet weigeren op geloof of overtuiging. Grondwet (art. 23) en non-discriminatie (art. 1) waarborgen gelijke toegang. Religieuze scholen moeten diversiteit omarmen. Weigering voedt polarisatie, ondanks claims over kernwaarden.
inclusiviteit en sociale cohesie wegen zwaarder.

[Scholen moeten geen leerlingen weigeren op basis van geloof of levensovertuiging. In Nederland waarborgt de Grondwet (artikel 23) onderwijsvrijheid, maar ook gelijke toegang tot onderwijs. Weigering op overtuiging botst met non-discriminatie (artikel 1) en internationale verdragen zoals het EVRM. Scholen met een religieuze grondslag mogen een eigen identiteit hanteren, maar uitsluiting gaat te ver; ze

moeten openstaan voor diversiteit, zeker bij openbare en gesubsidieerde instellingen. Tegenargument: sommige particuliere scholen claimen recht op selectie om hun kernwaarden te beschermen. Echter, inclusiviteit en sociale cohesie wegen zwaarder; weigering voedt polarisatie.]

————— 017

“De rechter moet mensen kunnen straffen door het dragen van een enkelband in plaats van een korte celstraf.”

Eens.

Voor bindend

burger referendum? Enkelband i.p.v. korte celstraf verlaagt kosten (€250/dag), ontlast gevangenen (10% overbezet) en bevordert re-integratie. In 2023 1.500 enkelbanden succesvol. Recidive bij korte celstraffen lager (25% vs 40%). Streng toezicht maakt het effectief, ondanks mild imago

[Een enkelband als alternatief voor korte celstraffen is effectief: het verlaagt detentiekosten (€250 per dag per gevangene), bevordert re-integratie en ontlast overvolle gevangenen (9.000 plekken, 10% overbezet in 2024). In Nederland wordt dit al toegepast (ca. 1.500 enkelbanden in 2023), met succes bij lichte vergrijpen. Tegenargument: het kan te mild lijken voor slachtoffers of recidive niet genoeg ontmoedigen. Toch is het recidivepercentage bij enkelbanden (25%) lager dan bij korte celstraffen (40%). Streng toezicht en combinatie met begeleiding maken het een goed alternatief.]

————— 018

“Huisartsen, ziekenhuizen en abortusklinieken moeten van elk abortusverzoek de reden registreren.”

Verplichte registratie van abortusredenen schendt privacy en zelfbeschikking. Abortus is legaal tot 24 weken zonder verantwoording. Registratie ontmoedigt hulpzoekers (34.000 abortussen in 2023). Anonieme data volstaan voor beleid; privacy prevaleert.

[Oneens. Het verplicht registreren van de reden voor een abortusverzoek bij huisartsen, ziekenhuizen en abortusklinieken schendt privacy en zelfbeschikking. In Nederland is abortus tot 24 weken legaal zonder verplichte rechtvaardiging, conform de Wet afbreking zwangerschap. Registratie kan vrouwen ontmoedigen om hulp te zoeken, vooral bij gevoelige redenen zoals geweld of financiële nood. In 2023 waren er 34.000 abortussen; anonieme toegang verlaagt drempels. Tegenargument: registratie kan beleid informeren (bijv. preventie). Maar privacy weegt zwaarder; algemene trends zijn al beschikbaar via anonieme data.]

———— 019

“Het minimumloon voor volwassenen moet gelden vanaf 18 jaar. Dat is nu nog 21 jaar.”

Eens

Minimumloon (€13,68/uur, 2025) vanaf 18 i.p.v. 21 jaar dat bevordert gelijkheid en zelfstandigheid voor 200.000 jongeren. EU-richtlijnen steunen dit. Hogere kosten werkgevers wegen licht; krappe arbeidsmarkt (3,5% werkloosheid) beperkt banenrisico.

[Het minimumloon voor volwassenen vanaf 18 jaar (i.p.v. 21) bevordert gelijke behandeling en financiële zelfstandigheid. In 2025 is het minimumloon €13,68/uur, maar jongeren van 18-20 krijgen 50-80% daarvan. Dit treft 200.000 jongeren, vaak in precare banen. Gelijke lonen sluiten aan bij EU-richtlijnen en voorkomen uitbuiting. Tegenargument: hogere kosten voor werkgevers kunnen banen voor jongeren schaden. Maar met 3,5% werkloosheid (2025) en krappe arbeidsmarkt is dit risico klein. Gelijke beloning weegt zwaarder.]

————— 020

“Keti Koti moet een nationale feestdag worden.”

Eens

Keti Koti, herdenking afschaffing slavernij (1863), verdient nationale feestdagstatus. Bevordert bewustzijn en cohesie; 66% steunt dit (2023). Kosten (€1 miljard/dag) wegen minder zwaar dan culturele erkenning en inclusiviteit. (Zijn de huidige feestdagen verworpen tot “normale” vrije dagen?)

[Keti Koti, dat de afschaffing van slavernij in Nederland (1863) herdenkt, verdient de status van nationale feestdag. Het erkent een cruciale historische gebeurtenis, bevordert bewustzijn over koloniale geschiedenis en versterkt sociale cohesie. In 2023 vierden 50+ gemeenten Keti Koti, en 66% van de Nederlanders steunt dit. Tegenargument: extra vrije dagen kosten werkgevers geld (€1 miljard per feestdag). Maar culturele erkenning en educatie wegen zwaarder, vooral met groeiende aandacht voor inclusiviteit. Maar misschien moeten Nederlanders individueel gaan kiezen welke feestdagen zij

willen gaan vieren; want veel mensen gebruiken de huidige nationale feestdagen als een gewone vrije dag.]

———— 021

“De inkomensgrens van sociale huurwoningen moet omhoog.”

Eens

Inkomensgrens sociale huur (€49.669/€54.847, 2025) moet omhoog voor middeninkomens. Wachtlijsten zijn 7-14 jaar; slechts 30% nieuwbouw is sociaal. Tegen: scheefwonen risico. Woningnood weegt zwaarder; meer sociale huur en gerichte toewijzing nodig.

[De inkomensgrens voor sociale huurwoningen (€49.669 eenpersoons, €54.847 meerpersoons in 2025) moet omhoog om meer middeninkomens toegang te geven. Wachtlijsten zijn lang (7-14 jaar), en 30% van de nieuwbouw is sociaal, te weinig voor de vraag. Dit sluit aan bij eerdere pleidooien voor verruiming, zoals door de Woonbond. Tegenargument: hogere grenzen kunnen scheefwonen verergeren en de beschikbaarheid voor lage inkomens drukken. Toch weegt de woningnood zwaarder; meer sociale huur en gerichte toewijzing zijn nodig.]

———— 022

“De belasting op kaartjes voor concerten en toneel- en dansvoorstellingen moet omhoog.”

Oneens.

Iets voor bindend referenda. Hoger btw (nu 9%) op concert- en theaterkaartjes maakt cultuur minder toegankelijk. In 2023 bezochten 12M Nederlanders evenementen; hogere kosten schaden cohesie. De kwetsbare cultuursector, heeft steun nodig, geen extra lasten, ondanks de €100-200M belastingopbrengst.

[De belasting op kaartjes voor concerten en toneel- en dansvoorstellingen (nu 9% btw) verhogen maakt cultuur minder toegankelijk, vooral voor lagere inkomens. In 2023 bezochten 12 miljoen Nederlanders culturele evenementen; hogere kosten kunnen dit halveren. Cultuur bevordert sociale cohesie en mentale gezondheid, wat overheidssteun rechtvaardigt. Tegenargument: extra belastinginkomsten (€100-200 miljoen bij 21% btw) kunnen andere sectoren helpen. Maar de culturele sector, al zwaar getroffen door corona, heeft juist steun nodig, geen extra lasten.]

———— 023

“Er moeten minimumstraffen komen voor mensen die zwaar geweld gebruiken.”

Eens.

Een bindend burger referendum vraag.
Minimumstraffen voor zwaar geweld zorgen voor consistentie en afschrikking. In 2023: 20.000 geweldsdelicten; recidive 30%. Tegen: minder rechterlijke flexibiliteit. Maatschappelijke veiligheid weegt zwaarder; maar straffen moeten proportioneel zijn.

[Minimumstraffen voor zwaar geweld zorgen voor consistentie en afschrikking. In Nederland zijn straffen voor geweld vaak flexibel, maar variëren sterk (bijv. 1-7 jaar voor zware mishandeling). In 2023 waren er 20.000 geweldsdelicten; slachtoffers vragen om strengere aanpak. Minimumstraffen, zoals in de VS of VK, kunnen recidive (nu 30% binnen 2 jaar) verlagen. Tegenargument: rechters verliezen flexibiliteit, wat kan leiden tot onevenredige straffen. Toch weegt maatschappelijke veiligheid zwaarder; minimumstraffen moeten proportioneel zijn.]

——- 024

“Abortus moet uit het Wetboek van Strafrecht.”

Een bindend referendum vraag:

Abortus uit Wetboek van Strafrecht halen past bij zelfbeschikking. NL: legaal tot 24 weken, maar art.296 Sr voedt stigma (34.000 abortussen, 2023). Strafrecht overbodig; Wet afbreking zwangerschap reguleert genoeg. Tegen: kaders tegen misbruik. Zorgtoegang weegt zwaarder.

[Eens. Abortus uit het Wetboek van Strafrecht halen past bij zelfbeschikking en moderne normen. In Nederland is abortus legaal tot 24 weken, maar artikel 296 Sr criminaliseert het technisch nog, wat stigma voedt. In 2023 waren er 34.000 abortussen; vrouwen verdienen ongehinderde toegang zonder juridische dreiging. Tegenargument: strafrechtelijke regels bieden kaders tegen misbruik (bijv. gedwongen abortus). Maar de Wet afbreking zwangerschap reguleert al voldoende; strafrecht is overbodig en ontmoedigt zorg.]

“Bij verkiezingen moet de leeftijd waarop je mag stemmen omlaag van 18 naar 16 jaar”

Eens.

Stemleeftijd naar 16 geeft jongeren invloed op klimaat en onderwijs. 40+ NL-gemeenten testen dit lokaal; 70% van 16-18-jarigen volgt nieuws. Tegen: onvoldoende rijpheid. Maar dat geldt ook voor een 18 jarige. Pilots in Schotland/ Duitsland tonen succes; burgerschapslessen helpen. Versterkt democratie.

[Verlagen van de stemleeftijd naar 16 bij verkiezingen geeft jongeren meer invloed op hun toekomst, zoals klimaat en onderwijs. In Nederland experimenteren 40+ gemeenten al met stemmen vanaf 16 bij lokale verkiezingen. Jongeren zijn politiek betrokken: 70% van 16-18-jarigen volgt het nieuws. Tegenargument: onvoldoende rijpheid of kennis. Maar pilots in Schotland en Duitsland tonen geen misbruik; burgerschapslessen bereiden jongeren voor. Verlagen stimuleert democratische participatie.]

“De inkomstenbelasting moet omlaag voor werknemers die ten minste 28 uur per week werken.”

Eens

Lagere inkomstenbelasting voor 28+ uur/week stimuleert arbeid (gem. 31 uur/week, 50% deeltijd). Zorgt voor financiële

zelfstandigheid en tackelt tekorten (200.000 zorgvacatures 2033). Tegen: complexiteit, ongelijkheid. Voordelen zwaarder met simpele uitvoering.

[Het verlagen van de inkomstenbelasting voor werknemers die minimaal 28 uur per week werken kan een effectieve manier zijn om arbeidsparticipatie te stimuleren, de financiële zelfstandigheid te vergroten en de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken. In Nederland is de gemiddelde werkweek 31 uur, een van de kortste in Europa, mede door het hoge aandeel deeltijdwerk (50% van de beroepsbevolking, vooral vrouwen). Met een arbeidsmarkt die kampt met tekorten – bijvoorbeeld 200.000 vacatures in de zorg tegen 2033 – is het stimuleren van meer uren cruciaal.]

——- 027

“In Nederland moeten op land en zee geen nieuwe windmolenparken komen.”

Oneens.

Nieuwe windmolenparken zijn essentieel voor 49% CO₂-reductie (2030); wind leverde 18% elektriciteit (4-5% totale energievraag, 2.000 PJ, 2023). Tegen: overlast, natuurimpact. Technologie en locatieselectie beperken problemen; LCOE (€50-100/MWh) maakt wind concurrerend.

Het verbieden van nieuwe windmolenparken op land en zee belemmert Nederland's klimaatdoelen (49% CO₂-reductie in 2030). Windenergie leverde in 2023 18% van de elektriciteit; voor 2030 is 35 GW nodig, wat nieuwe parken vereist. Tegenargumenten: horizonvervuiling, geluidsoverlast en

impact op natuur. Maar moderne technologie minimaliseert deze effecten, en alternatieven zoals zonne-energie alleen zijn onvoldoende. Gerichte locatieselectie en compensatie voor omwonenden wegen zwaarder dan een totaalverbod.

Nieuwe windmolenparken zijn cruciaal voor klimaatdoelen (49% CO₂-reductie 2030); wind leverde 18% elektriciteit (2023). Tegen: overlast, natuurimpact. Technologie en locatieselectie minimaliseren problemen; alternatieven volstaan niet.

Totale energievraag: De totale energievraag in Nederland (inclusief elektriciteit, warmte, brandstoffen voor transport en industrie) was in 2023 circa 2.000 PJ (petajoule). Elektriciteit maakt slechts een deel uit van deze vraag (ongeveer 20-25%, afhankelijk van de sector). Windenergie dekt dus maar een klein deel van de totale energievraag, geschat op 4-5%, omdat warmte en transport voornamelijk fossiele brandstoffen gebruiken. Huishoudens gebruiken zo'n 20% van de totale elektriciteit, industrie 40%, en de rest gaat naar diensten en andere sectoren. Windenergie draagt evenredig bij aan deze sectoren, maar de 18% slaat specifiek op de elektriciteitsmix, niet op de bredere energievraag.

Samenvatting: De 18% windenergie (2023) is van de totale elektriciteitsproductie (22 TWh van 120 TWh), niet de totale energievraag (2.000 PJ). Wind dekt ~4-5% van alle energie. Huishoudens (20%) en industrie (40%) profiteren evenredig van windenergie in de elektriciteitsmix.

De 18% windenergie (2023) is puur elektriciteitsbijdrage, zonder kosten. LCOE (€50-100/MWh) rekent wel productie (€2-7M/turbine), onderhoud (2-5% investering) en afschrijving

(20-25 jaar) mee. Wind is concurrerend met subsidies; netverzwaring en CO2-productie zijn beperkt.]

————- 028

“De belasting op vliegreizen moet omhoog.”

Eens.

Hogere vliegbelasting helpt klimaatdoelen (49% CO2-reductie 2030); luchtvaart veroorzaakt 13,6 Mt CO2 in NL (2023).

Huidige belasting (€8-€26) te laag; €50-€100 kan vluchten met 10-20% verlagen. Tegen: kosten voor inkomens en reisbranche; en treft met name lage inkomens. Klimaat weegt zwaarder?

[Het verhogen van de belasting op vliegreizen in Nederland helpt klimaatdoelen (49% CO2-reductie in 2030) door vliegen te ontmoedigen. De luchtvaart veroorzaakt 2-3% van de mondiale CO2-uitstoot; in NL is dit hoger door Schiphol (13,6 Mt CO2 in 2023). De huidige vliegbelasting (€8-€26 per ticket in 2025) is te laag om gedrag te veranderen; een verhoging naar €50-€100 kan 10-20% minder vluchten opleveren.

Tegenargument: hogere kosten treffen lagere inkomens en de reisbranche (Schiphol: €2 miljard omzet). Maar alternatieven zoals treinreizen en CO2-compensatie zijn haalbaar, en klimaatimpact weegt zwaarder.]

————- 029

“De regering moet meer geld uitgeven aan wetenschappelijk onderzoek.”

Eens.

Meer geld voor onderzoek stimuleert innovatie en groei; NL besteedt 2,2% BBP aan R&D (2023), onder EU-doel 3%. Versterkt 400.000 banen, stopt braindrain. Tegen: andere prioriteiten. Lange-termijnopbrengst weegt zwaarder.

[Meer overheidsinvesteringen in wetenschappelijk onderzoek stimuleren innovatie, economische groei en oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat en zorg. Nederland besteedt nu 2,2% van het BBP aan R&D* (2023), onder het EU-doel van 3%. Extra geld kan de 400.000 banen in kennisintensieve sectoren versterken en braindrain tegengaan. Tegenargument: andere prioriteiten zoals zorg of onderwijs concurreren om budget. Maar investeringen in R&D (bijv. €1 miljard extra) leveren op lange termijn meer op door innovatie en productiviteit.

Nederland besteedde in 2023 ongeveer 2,2% van het BBP aan R&D, wat neerkomt op zo'n €22 miljard (gebaseerd op een BBP van ongeveer €1.000 miljard).

- Dit percentage ligt onder het EU-doel van 3%, dat landen nastreven om innovatie en concurrentiekracht te stimuleren.
- De uitgaven gaan naar sectoren zoals technologie, gezondheidszorg en duurzame energie, en ondersteunen bijvoorbeeld universiteiten, start-ups en kennisinstellingen zoals TNO.

*BBP aan R&D'' verwijst naar het percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP) dat een land besteedt aan Research & Development (Onderzoek en Ontwikkeling).]

“Antisemitisme moet een aparte plek krijgen in het Wetboek van Strafrecht.

Geen van beide

Antisemitisme aanpakken is belangrijk, maar apart opnemen in Wetboek van Strafrecht onnodig. Bestaande wetten (art. 137c/137d Sr) dekken discriminatie en haatzaaien. Specifieke wet schept precedent voor andere vormen, verhoogt complexiteit zonder meerwaarde. Handhaving en bewustwording wegen zwaarder.

[Antisemitisme aanpakken is belangrijk, maar het apart opnemen in het Wetboek van Strafrecht roept vragen op. Discriminatie en haatzaaien, inclusief antisemitisme, vallen al onder bestaande wetten zoals artikel 137c en 137d Sr. Een specifieke wet voor antisemitisme zou kunnen leiden tot een precedent waarbij andere vormen van discriminatie ook aparte wetten eisen, wat het strafrecht complexer maakt zonder noodzakelijke meerwaarde. Effectieve handhaving en maatschappelijke bewustwording wegen zwaarder dan symbolische wetgeving.]

——- 031

“Psychisch lijden mag geen reden zijn voor euthanasie.”

Oneens.

Psychisch lijden kan reden zijn voor euthanasie bij uitzichtloos, ondraaglijk lijden onder strenge eisen. In 2023: 29 gevallen bij psychiatrie (0,3%). Autonomie weegt zwaar.

Tegen: moeilijk vaststellen, misbruik, ethische plicht.
Richtlijnen beter dan verbod; focus op beoordeling en behandeling.

[Psychisch lijden kan wel een reden zijn voor euthanasie, mits het voldoet aan de strenge zorgvuldigheidseisen van de Nederlandse euthanasiewet, zoals uitzichtloos en ondraaglijk lijden. In 2023 werden 29 euthanasiegevallen uitgevoerd bij psychiatrische patiënten (0,3% van totaal), na uitgebreide beoordeling. Voorstanders benadrukken autonomie en het recht op zelfbeschikking bij onbehandelbaar lijden.

Tegenargumenten: moeilijk vast te stellen of lijden irremediabel is door sociale factoren, risico op misbruik bij jongeren, en ethische plicht tot levensbehoud. Toch wegen zorgvuldige richtlijnen zwaarder dan een totaalverbod; focus op betere beoordeling en alternatieven zoals behandeling]

——- 032

“De Koning moet de informateur aanwijzen bij de kabinetsformatie.”

Sinds 2012 wijst de Tweede Kamer de informateur aan, niet de Koning. De Koning heeft een formele rol. Vóór 2012 had de Koning deze taak, maar nu is het democratisch bij de Kamer om neutraliteit te waarborgen. Tegen: terugkeer politiseert monarchie. Huidige systeem efficiënter.

[Oneens. Sinds een wijziging in 2012 wijst de Tweede Kamer de informateur aan bij kabinetsformatie, niet de Koning. De Koning heeft slechts een formele rol: hij ondertekent de benoeming van ministers en staatssecretarissen aan het eind. Vóór 2012 had de Koning wel deze taak, maar nu is het

democratisch verplaatst naar de Kamer om de neutraliteit van het staatshoofd te waarborgen. Tegenargument: sommigen pleiten voor terugkeer van de Koning voor stabiliteit, maar dit zou de monarchie politiseren. Huidige systeem is efficiënter en democratisch; Bij de invoering van het bindend referendum is er geen informateur meer nodig.]

————— 033

“Als je werkloos wordt, moet je maximaal 12 maanden WW krijgen. Dat is nu nog 24 maanden.”

Geen van beide.

Geen van beide. Max WW-duur van 12 maanden te kort; huidig 24 maanden biedt bescherming. Verkorting naar 18 (2027) stimuleert werk zoeken, maar riskeert armoede zonder steun. Balans met re-integratie beter dan rigide inperking.

[Een maximale WW-duur van 12 maanden is te kort en rigide; het huidige maximum van 24 maanden (afhankelijk van arbeidsverleden) biedt betere bescherming bij langdurige werkloosheid. Een verkorting naar 18 maanden (voorgesteld voor 2027) kan werk zoeken stimuleren en besparingen opleveren, maar riskeert armoede en valkuil zonder extra begeleiding of scholing. Tegenargumenten: het leidt tot verslechtering van de rechtspositie en schandalige inperking van sociale zekerheid. Beter een balans met focus op re-integratie en alternatieven zoals kortere loondoorbetaling bij ziekte.]

————— 034

“Uiterlijk in 2030 moeten Nederlandse natuurgebieden met elkaar zijn verbonden.”

Eens.

Verbinding natuurgebieden via Natuurnetwerk Nederland essentieel voor biodiversiteit en klimaat. Natuurpact: afronding 2027 met 80.000 ha, maar deadline 2030 realistisch voor EU-doel (30% beschermd). Kosten hoog, maar ecologische voordelen wegen zwaarder met investeringen.

[Het verbinden van Nederlandse natuurgebieden via het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is essentieel voor biodiversiteit, soortenmigratie en klimaatadaptatie. Het Natuurpact uit 2013 streeft naar afronding in 2027 met 80.000 ha nieuwe natuur, maar uitstel en internationale doelen (30% beschermde natuur in 2030) maken een deadline uiterlijk 2030 realistisch en noodzakelijk. Tegenargumenten: hoge kosten (€ miljarden) en conflicten met landbouw of woningbouw. Toch wegen ecologische voordelen zwaarder; gerichte investeringen en samenwerking kunnen barrières overwinnen.]

——- 035

“De overheid moet weer geld geven aan mensen om elektrische auto’s te kopen.”

Overheid moet SEPP-subsidie herinvoeren voor EV-transitie en klimaatdoelen (49% CO₂-reductie 2030). Zonder subsidie dalen verkopen (20% 2024, lager 2025). Tegen: kosten (€400M), marktverstoring. Milieu zwaarder; €2-4K helpt, maar EVs duur voor lage inkomens.

[Hoewel de SEPP-subsidie voor particulieren in 2025 definitief is gestopt, zou de overheid deze weer moeten invoeren om de transitie naar elektrische auto's te versnellen en klimaatdoelen te halen (49% CO2-reductie in 2030). Elektrische auto's reduceren uitstoot, maar zonder subsidie dalen verkopen (EV-aandeel 20% in 2024, verwacht lager in 2025), vooral bij middeninkomens. Tegenargumenten: hoge kosten voor de overheid (€400 miljoen in 2024) en marktverstoring, terwijl fiscale voordelen zoals bpm-vrijstelling ook verdwijnen. Toch wegen milieuvoordelen en betaalbaarheid zwaarder; gerichte subsidies (bijv. €2.000-€4.000) kunnen de daling in EV-adoptie counteren. Daarnaast is de EV duur en reparatie gevoelig; mensen met een laag inkomen komen ook met €4000 subsidie lang niet uit]

———— 036

“De belasting op erfenissen moet omhoog.”

Geen van beide.

Erfbelasting in NL is progressief (10-40%, vrijstellingen tot €600K partners). Opbrengst €5B/jaar. Verhoging vermindert ongelijkheid, maar remt familiebedrijven, stimuleert kapitaalvlucht en belast gespaard vermogen oneerlijk. Beter gerichte hervormingen op grote erfenissen.

[De erfbelasting in Nederland is al progressief met tarieven van 10-40% afhankelijk van relatie en erfeniswaarde, en vrijstellingen tot €600.000 voor partners. Opbrengst is ca. €5 miljard/jaar, maar verhoging kan ongelijkheid verminderen en fondsen voor armoedebestrijding opleveren. Tegen: het remt familiebedrijven, stimuleert kapitaalvlucht en is oneerlijk voor

gespaard vermogen. Beter gerichte hervormingen, zoals hogere belasting op grote erfenissen zonder algemene verhoging.]

—— 037

“De politie mag niet meedoen aan evenementen voor diversiteit, zoals Roze Zaterdag”

Oneens.

Politie doet mee aan Pride en Roze Zaterdag via Roze in Blauw om inclusiviteit en vertrouwen in LGBTQ+ te bevorderen, wat aangiften tegen discriminatie helpt. Kritiek: hypocrisie door geweldsaanpak, Pride-oorsprong als protest. Deelname weegt zwaarder; verbeter gedrag i.p.v. verbod

[De politie in Nederland mag en doet mee aan diversiteitsevenementen zoals Roze Zaterdag en Pride, via netwerken als Roze in Blauw, om inclusiviteit te bevorderen en vertrouwen op te bouwen in de LGBTQ+-gemeenschap. Dit helpt bij aangiftebereidheid tegen discriminatie en geweld. Kritiek bestaat: hypocrisie door onvoldoende aanpak van geweld, of oorsprong van Pride als anti-politieprotest. Toch weegt deelname zwaarder voor een inclusieve samenleving; focus op verbetering van politiegedrag in plaats van verbod. Daarnaast zal in een nieuwe referendum democratie de totale overheid met haar instrumenten weer opnieuw dienstbaar worden gemaakt aan de bevolking; dus ook de politie]

——- 038

“Het moet mogelijk zijn om in je paspoort van geslacht te veranderen zonder dat daar een brief van een deskundige voor nodig is.”

Eens.

Geslachtswijziging paspoort zonder verklaring bevordert zelfbeschikking, vermindert stigma voor transpersonen (self-ID landen). NL wet vereist verklaring; voorstel geschrapt 2024/2025 door zorgen jongeren. Tegen: overhaaste beslissingen. Autonomie zwaarder met safeguards en ondersteuning..

[Het vereenvoudigen van geslachtswijziging in het paspoort zonder deskundigenverklaring bevordert zelfbeschikking en vermindert stigma en barrières voor transpersonen, zoals in landen met self-ID. In Nederland vereist de Transgenderwet nu een verklaring van een arts of psycholoog, maar een voorstel om dit te schrappen werd in 2024 geblokkeerd en in 2025 ingetrokken na druk, vooral door zorgen over jongeren. Tegenargumenten: risico op overhaaste beslissingen en misbruik, met oproepen tot echte hulp in plaats van wijziging. Toch wegen autonomie en emancipatie zwaarder, mits met safeguards voor minderjarigen; focus op betere ondersteuning]

——- 039

“Burgers moeten via een referendum een wet kunnen tegenhouden die door het parlement is aangenomen”

Eens

Het bindend referendum om wetten te blokkeren zoals bepleit door “mijnstemtelt-hetburgerinitiatief” versterkt de democratie, en zal het burgersvertrouwen herstellen. Sluit aan bij SP-plan. Tegen: populisme, blokkades, mits gehanteerd zoals Mijn Stem Telt - Het Burgerinitiatief het heeft omschreven.

[Een bindend referendum, zoals bepleit door Mijn Stem Telt! – Het Burgerinitiatief waarmee burgers wetten kunnen tegenhouden versterkt directe democratie. Mijn Stem Telt! – Het Burgerinitiatief pleit voor burgerreferenda in plaats van parlementaire besluiten om het vertrouwen van de burger in de politiek te herstellen. Mijn Stem Telt! – Het Burgerinitiatief stelt de mens centraal. Het sluit enigszins aan bij recente voorstellen zoals het SP-plan voor een correctief referendum. Tegen: risico op populisme en blokkades. Toch weegt burgerinvloed zwaarder, mits men zorgt voor de drempels voor stabiliteit zoals Mijn Stem Telt - Het Burgerinitiatief heeft omschreven.]

————— 040

“Het minimumloon moet binnen drie jaar omhoog van 14,40 naar ten minste 18 euro per uur.”

Geen van beide.

Het minimumloon moet in drie jaar stijgen van €14,40 naar €18 per uur. Dit kan koopkracht en gelijkheid bevorderen, maar ook leiden tot hogere kosten voor bedrijven, prijsstijgingen of banenverlies Een gefaseerde aanpak is nodig; €18 is te ambitieus maar €17 is haalbaar met zorgvuldige implementatie

[Het verhogen van het minimumloon van €14,40 naar €18 per uur binnen drie jaar heeft zowel voor- als nadelen, en ons standpunt hangt af van context die niet volledig in de stelling wordt gegeven. Aan de ene kant kan een hoger minimumloon de koopkracht van laagbetaalde werknemers verbeteren, armoede verminderen en de inkomensongelijkheid verkleinen. In Nederland, waar de kosten van levensonderhoud hoog zijn, kan €18 per uur een redelijkere basis bieden voor een leefbaar inkomen. Aan de andere kant kan een snelle verhoging van 25% in drie jaar leiden tot hogere kosten voor bedrijven, met name in sectoren zoals horeca, detailhandel en landbouw, wat mogelijk resulteert in prijsstijgingen, banenverlies of automatisering. Kleine bedrijven en startups kunnen hier zwaarder door worden getroffen. Economische analyses, zoals die van het CPB, suggereren dat een gefaseerde verhoging van het minimumloon naar €16-€17 haalbaar kan zijn zonder grote disruptie, maar €18 ligt aan de bovengrens en vereist zorgvuldige implementatie om negatieve effecten te beperken. Zonder specifieke gegevens over inflatie, werkgelegenheid of overheidssteun (bijv. subsidies voor werkgevers) is het lastig om categorisch voor of tegen te zijn.]

——- 041

“De regering moet binnen de Europese Unie proberen de regels op het gebied van klimaat minder streng te maken.”

Oneens.

Versoepelen EU-klimaatregels schaadt duurzaamheid en Parijsdoelen. Strengere regels nodig tegen klimaatverandering; deze stimuleren innovatie en zijn kosteneffectief; daarnaast is

Nederland als laaggelegen land extra kwetsbaar. Versoepeling zou Nederland's internationale geloofwaardigheid schaden

[Het versoepelen van EU-klimaatregels gaat in tegen de noodzaak om klimaatverandering tegen te gaan. Strengere regels zijn nodig om CO₂-uitstoot te verminderen en de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen. Versoepeling kan kortetermijnvoordelen bieden voor bedrijven, maar schaadt langetermijnduurzaamheid en leefbaarheid. Extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en overstromingen, nemen toe, en Nederland is als laaggelegen land extra kwetsbaar. EU-regels, zoals de Green Deal, stimuleren innovatie en groene technologieën, wat economische kansen biedt. Het CPB schat dat strikte klimaatregels op lange termijn kosteneffectiever zijn dan uitstel. Versoepeling zou ook Nederland's internationale geloofwaardigheid schaden, zoals ook Nederland's stikstof aanpak ons aanzien heeft geschaad]

———— 042

“De maximumsnelheid op autosnelwegen moet zowel overdag als 's nachts 100 km/u zijn.”

Oneens.

Een 24/7 maximumsnelheid van 100 km/u op autosnelwegen is te streng. Overdag helpt 100 km/u stikstofreductie, maar 's nachts is 130 km/u beter. Flexibele limieten balanceren milieu en efficiëntie, volgens RIVM. Constante limiet verlengt reistijden en schaadt draagvlak. Een bindend referendum vraag.

[Een maximumsnelheid van 100 km/u op autosnelwegen, zowel overdag als 's nachts, is te restrictief. De huidige Nederlandse limiet van 100 km/u overdag (6:00-19:00) is ingevoerd om stikstofuitstoot te verminderen, maar 's nachts geldt vaak 130 km/u waar mogelijk. Een 24/7-limiet van 100 km/u negeert dat nachtelijke ritten minder impact hebben op milieu en verkeersdruk. Het RIVM stelt dat stikstofreductie vooral overdag effectief is door hogere verkeersvolumes. Een constante limiet kan reistijden verlengen, economische efficiëntie schaden en draagvlak voor klimaatbeleid verlagen. Flexibele snelheden (100 km/u overdag, hoger 's nachts) balanceren milieu en praktische behoeften beter.

—— 043

“De regering moet de btw op groente en fruit afschaffen.”

Eens.

Afschaffen btw op groente en fruit verlaagt kosten gezonde voeding, stimuleert consumptie (2-4% stijging, CPB 2023) en helpt lagere inkomens. Bevordert volksgezondheid, verlaagt zorgkosten. Administratieve complexiteit is beheersbaar; voordelen wegen zwaarder dan geringe budgettaire impact.

[Het afschaffen van btw op groente en fruit verlaagt de kosten van gezonde voeding, wat gezond eten stimuleert en de volksgezondheid bevordert. In Nederland is de btw op levensmiddelen nu 9%, en afschaffing kan vooral lagere inkomens helpen, die een groter deel van hun budget aan voedsel besteden. Een CPB-rapport uit 2023 schat dat btw-vrijstelling op groente en fruit de consumptie met 2-4% kan

verhogen, wat positieve effecten heeft op zorgkosten en welzijn. Tegenargumenten, zoals complexere belastingregels of gering budgettair effect, wegen minder zwaar: de administratieve last is beheersbaar, en de maatschappelijke voordelen zijn significant.]

———— 044

“De hoogte van een boete moet gaan afhangen van je inkomen.”

Eens. Inkomensafhankelijke boetes, zoals in Finland en Zweden, zijn eerlijker. Vaste boetes treffen lage inkomens harder, hoge inkomens minder. CPB (2021) benadrukt rechtsgelijkheid en afschrikking. Administratieve complexiteit is met moderne systemen beheersbaar.

[Boetes die afhangen van inkomen, zoals in Finland en Zweden, zorgen voor eerlijkere strafmaatregelen. Een vaste boete treft lage inkomens harder, terwijl hoge inkomens minder impact voelen. Het CPB (2021) wijst op verhoogde rechtsgelijkheid en afschrikking. Tegenargumenten, zoals administratieve complexiteit, zijn overkomelijk met moderne systemen.]

———— 045

“De overheid moet vaker camera’s met gezichtsherkenning inzetten in de openbare ruimte”

Oneens.

Gezichtsherkenning in openbare ruimtes bedreigt privacy en grondrechten (Autoriteit Persoonsgegevens, 2023). Risico's van misbruik, datalekken en discriminatie door bias wegen zwaarder dan voordelen tegen criminaliteit. Gerichte surveillance zonder biometrie is voldoende effectief.

[Het vaker inzetten van camera's met gezichtsherkenning in de openbare ruimte bedreigt de privacy van burgers. Volgens de Autoriteit Persoonsgegevens (2023) is deze technologie vaak niet proportioneel en schendt ze grondrechten, zoals het recht op anonimiteit. Hoewel het criminaliteit kan bestrijden, wegen de risico's van misbruik, datalekken en discriminatie (door bias in algoritmes) zwaarder. Alternatieven, zoals gerichte surveillance zonder biometrie, zijn effectief genoeg.]

————— 046

“De politie moet bijhouden wie aanwezig is bij een demonstratie die door de burgemeester is verboden.”

Oneens.

En een goede bindend referendum vraag.

Politie-registratie bij verboden demonstraties schendt privacy en demonstratierecht (Grondwet, art. 9). Kan intimidatie en zelfcensuur veroorzaken. Autoriteit Persoonsgegevens (2022) waarschuwt voor privacy-inbreuk. Gerichte handhaving bij geweld is voldoende.

[Het bijhouden door de politie van wie aanwezig is bij een door de burgemeester verboden demonstratie schendt het recht op vrije meningsuiting en privacy. Artikel 9 van de Grondwet beschermt het demonstratierecht, en een verbod mag alleen

onder strikte voorwaarden (openbare orde, veiligheid). Registratie kan leiden tot intimidatie en zelfcensuur, wat democratische vrijheden aantast. De Autoriteit Persoonsgegevens (2022) waarschuwt voor onevenredige inbreuk op privacy bij dergelijke maatregelen. Alternatieven, zoals gerichte handhaving bij geweld, volstaan.]

———— 047

“Huishoudens met een hoog inkomen moeten minder kinderbijslag krijgen”

Eens

Minder kinderbijslag voor hoge inkomens is eerlijk; lage inkomens hebben meer steun nodig. CPB (2020): besparing €200-300 miljoen, te verdelen naar armoedebestrijding. Administratieve complexiteit is beperkt, inkomensafhankelijke systemen bestaan al (zoals zorgtoeslag). Bindend referendum vraag?

[Huishoudens met een hoog inkomen minder kinderbijslag geven is eerlijk en efficiënt. Kinderbijslag is bedoeld om gezinnen met lagere inkomens te ondersteunen. Hoge inkomens hebben deze steun minder nodig. Het CPB (2020) schat dat inperken van kinderbijslag voor topinkomens €200-300 miljoen kan besparen, wat herverdeeld kan worden naar gerichte armoedebestrijding. Tegenargumenten, zoals administratieve complexiteit of stigmatisering, wegen minder zwaar: inkomensafhankelijke systemen bestaan al (zoals zorgtoeslag).]

———— 048

“De regering moet ervoor zorgen dat er in 2030 minstens de helft minder stikstof in de lucht komt ten opzichte van 2019.”

Eens

Halvering stikstofuitstoot in 2030 t.o.v. 2019 is nodig voor natuurherstel en gezondheid PBL (2022): 50% reductie haalbaar via landbouw, industrie, verkeer. Economische druk op boeren opvangbaar met subsidies en transitieplannen. Natuur- en klimaatdoelen maken dit urgent (en het was al lang bekend)

[Een halvering van stikstofuitstoot in 2030 t.o.v. 2019 is essentieel voor natuurherstel en volksgezondheid. Stikstofdepositie schaadt biodiversiteit en ecosystemen, zoals Natura 2000-gebieden en dit is al lang bekend. Het PBL (2022) stelt dat 50% reductie haalbaar is met maatregelen in landbouw, industrie en verkeer, zoals innovaties en uitkoopregelingen. Tegenargumenten, zoals economische druk op boeren, zijn reëel, maar gerichte subsidies en transitieplannen kunnen dit verzachten. De urgentie van natuur- en klimaatdoelen rechtvaardigt deze ambitie.]

——- 049

“Lelystad Airport moet open voor commerciële luchtvaart.”

Oneens

Lelystad Airport openen voor commerciële vluchten verhoogt CO2 en geluidsoverlast, schaadt klimaatdoelen en natuur (PBL, 2023). Duurzamere alternatieven: Schiphol optimaliseren, betere treinen. Economische voordelen zijn beperkt tegenover milieuschade. Een vraag voor een bindendburger referendum!

[Het openen van Lelystad Airport voor commerciële luchtvaart brengt meer nadelen dan voordelen. Het verhoogt de CO2-uitstoot en geluidsoverlast, wat indruist tegen klimaatdoelen en de leefbaarheid in de regio schaadt. Volgens het PBL (2023) draagt extra vliegverkeer significant bij aan stikstofdepositie, wat natuurgebieden zoals de Veluwe belast. Alternatieven, zoals optimalisatie van Schiphol en betere treinverbindingen, zijn duurzamer. Economische voordelen, zoals banen, zijn beperkt en wegen niet op tegen milieuschade.]

————— 050

“De belasting op vermogen boven 57.000 euro moet omhoog.”

Geen van beide

Hogere vermogensbelasting boven €57.000 kan inkomensgelijkheid bevorderen. In Nederland bezit de top 10% (vanaf €700.000) 60% van het vermogen (CBS, 2023). Een drempel van €100.000 is echter logischer. Kapitaalvlucht is beheersbaar via OECD-afspraken, en administratieve complexiteit is beperkt.

[Het verhogen van de belasting op vermogen boven €57.000 bevordert inkomensgelijkheid. In Nederland bezit de top 10% circa 60% van het vermogen (CBS, 2023). Het startbedrag om

bij die 10% te horen is een kleine €700.000. Een hogere vermogensbelasting kan inderdaad ongelijkheid verminderen en overheidsinkomsten voor sociale doelen verhogen; maar laten wij dan beginnen met het verhogen van de belasting op vermogen bij een hoger bedrag; bijvoorbeeld boven de €100.000. Tegenargumenten, zoals kapitaalvlucht, zijn beheersbaar met internationale afspraken (bijv. OECD). Administratieve complexiteit is beperkt, gezien bestaande systemen.]

————— 051

“De minimumleeftijd voor sekswerk moet omhoog van 18 naar 21 jaar.”

Oneens

Minimumleeftijd sekswerk van 18 naar 21 jaar verhogen kan averechts werken. In NL/BE zijn 18-jarigen handelingsbekwaam. Verhoging riskeert ondergronds sekswerk en minder veiligheid. Betere regulering en ondersteuning zijn effectiever dan leeftijdsgrens.

[De minimumleeftijd voor sekswerk verhogen van 18 naar 21 jaar lijkt op het eerste gezicht een beschermende maatregel, maar kan averechts werken. Volwassenen van 18 jaar worden in Nederland en België juridisch als volledig handelingsbekwaam beschouwd, met rechten en verantwoordelijkheden zoals stemmen, trouwen en werken in andere sectoren. Een verhoging naar 21 jaar kan sekswerkers in deze leeftijdsgroep in een juridisch grijs gebied duwen, wat hun rechten en veiligheid mogelijk ondermijnt. Sekswerk is in veel landen al streng gereguleerd, en in Nederland is het legaal

met vergunningen en controles om uitbuiting te voorkomen. Het verhogen van de leeftijd kan sekswerk ondergronds stimuleren, wat kwetsbare jongeren juist meer risico op uitbuiting en onveilige situaties oplevert.

Daarentegen kan het argument voor verhoging zijn dat 18- tot 21-jarigen mogelijk nog niet voldoende emotionele of financiële zelfstandigheid hebben om weloverwogen keuzes te maken in een complexe sector als sekswerk. Echter, dit geldt ook voor andere risicovolle beroepen (zoals defensie of de bouw), waarvoor geen hogere leeftijdsgrens geldt. In plaats van een leeftijdsverhoging lijkt betere handhaving, ondersteuning en voorlichting effectiever om uitbuiting te voorkomen.

Kortom, wij zijn het oneens omdat een verhoging de autonomie van 18- tot 21-jarigen beperkt en risico's op informele, onveilige sekswerkpraktijken kan vergroten. Effectievere alternatieven zijn strengere regulering en betere ondersteuning.]

—— 052

Oneens

Een leeftijdsgrens van 15 jaar voor sociale media is moeilijk handhaafbaar en kan nepaccounts of ongereguleerd gebruik stimuleren. Jongeren zijn vaak digitaal vaardig; voorlichting en regulering zijn effectiever dan een verbod. Huidige grens (13 jaar) volstaat met betere begeleiding.

[Het instellen van een leeftijdsgrens van 15 jaar voor sociale media lijkt bedoeld om jongeren te beschermen tegen online risico's zoals cyberpesten, desinformatie of verslaving. Echter, een harde grens van 15 jaar is moeilijk handhaafbaar en kan averechts werken. Veel jongeren onder de 15 jaar gebruiken al sociale media, vaak met toestemming van ouders, en platforms zoals WhatsApp of Snapchat zijn voor hen belangrijke communicatiemiddelen. Een verbod kan leiden tot het gebruik van nepaccounts of ongereguleerde platforms, wat de veiligheid verder ondermijnt. Bovendien zijn 13- tot 15-jarigen vaak al digitaal vaardig en kunnen ze met goede begeleiding leren omgaan met sociale media.

Het tegenargument is dat jongeren onder de 15 jaar emotioneel of cognitief nog niet klaar zijn voor de impact van sociale media, zoals groepsdruk of blootstelling aan schadelijke inhoud. Echter, in plaats van een leeftijdsgrens zouden voorlichting, ouderlijke begeleiding en strengere platformregulering (zoals betere contentfilters) effectiever zijn. In Nederland en België geldt al een minimumleeftijd van 13 jaar voor veel platforms (conform GDPR/COPPA), en handhaving hiervan is al een uitdaging. Een verhoging naar 15 jaar voegt weinig toe zonder robuuste educatie en controle.

Kortom, wij zijn het oneens omdat een leeftijdsgrens van 15 jaar de autonomie van jongeren beperkt, moeilijk te handhaven is en risico's op ongereguleerd gebruik vergroot. Betere voorlichting en regulering zijn praktischer alternatieven.]

——- 053

“Nu mag de rechter niet beoordelen of wetten in strijd zijn met de Grondwet. Dat moet veranderen.”

Eens

Grondwettelijke toetsing door rechters versterkt de rechtsstaat en beschermt burgerrechten, zoals in Duitsland en de VS.

Tegenargument: rechters krijgen te veel macht. Maar toetsing beperkt zich tot principes en ondermijnt de democratie niet; integendeel; de burger wordt beter beschermd. Huidig verbod (art. 120) is achterhaald

[In Nederland kan de rechter momenteel niet toetsen of wetten in strijd zijn met de Grondwet (artikel 120 Grondwet), anders dan in veel andere landen waar constitutionele toetsing wel bestaat. Het toestaan van grondwettelijke toetsing door rechters zou de rechtsstaat versterken door een extra waarborg te bieden tegen wetten die fundamentele rechten schenden. Dit is vooral relevant in tijden waarin wetgeving snel wordt aangenomen of controversieel kan zijn, zoals bij privacy, discriminatie of persvrijheid. Landen zoals Duitsland en de VS hebben constitutionele hoven die wetten toetsen, wat bijdraagt aan checks-and-balances.

Het tegenargument is dat het parlement, als gekozen vertegenwoordiging, de primaire verantwoordelijkheid heeft voor wetgeving en dat rechters, die niet democratisch gekozen zijn, te veel macht zouden krijgen. Dit kan de balans tussen wetgevende en rechterlijke macht verstoren. Echter, een onafhankelijke rechterlijke toetsing beperkt zich tot grondwettelijke principes en hoeft de democratische wetgeving niet te ondermijnen, mits goed afgebakend.

Wij zijn het eens omdat grondwettelijke toetsing een extra bescherming biedt voor burgerrechten en de rechtsstaat

versterkt, zonder de democratische wetgeving wezenlijk te bedreigen. Het huidige verbod daarop is achterhaald in een moderne rechtsstaat.]

————— 054

“Mensen die pensioen hebben opgebouwd moeten kunnen kiezen of hun pensioenfonds overstapt naar een nieuw pensioenstelsel.”

Eens

Keuzevrijheid bij overstap naar nieuw pensioenstelsel (Wet toekomst pensioenen) vergroot autonomie en vertrouwen. Tegen: complexiteit en kosten. Met goede voorlichting is keuze uitvoerbaar, passend bij individuele omstandigheden, zonder solidariteit te schaden.

[In Nederland is de transitie naar een nieuw pensioenstelsel (Wet toekomst pensioenen, 2023) in gang, waarbij defined benefit (DB) regelingen grotendeels worden vervangen door defined contribution (DC) systemen. Het geven van keuzevrijheid aan mensen met opgebouwd pensioen over de overstap naar dit nieuwe stelsel zou hun autonomie vergroten en vertrouwen in het systeem bevorderen. Veel mensen hebben jarenlang premie betaald onder specifieke verwachtingen, en een gedwongen overstap kan leiden tot onzekerheid over toekomstige uitkeringen, vooral als het nieuwe stelsel meer marktrisico's met zich meebrengt. Keuzevrijheid stelt individuen in staat om hun situatie (bijv. leeftijd, risicobereidheid) mee te wegen.

Het tegenargument is dat keuzevrijheid de complexiteit van de transitie vergroot, kosten verhoogt en solidariteit in collectieve pensioenfondsen kan ondermijnen. Een uniforme overstap vereenvoudigt uitvoering en houdt fondsen betaalbaar. Echter, met goede voorlichting en begrensde opties kan keuzevrijheid uitvoerbaar zijn zonder grote nadelen.

Wij zijn het eens omdat keuzevrijheid recht doet aan individuele omstandigheden en vertrouwen in het pensioenstelsel versterkt, mits ondersteund door duidelijke informatie en beheersbare uitvoering.]

——- 055

„Voor het eenmalig gebruik van plastic, zoals bekers en eetbakjes, betaal je extra. Die heffing moet verdwijnen.“

Oneens.

Heffing op eenmalig plastic (SUP-richtlijn) vermindert afval (NL: 1,4M ton, 2023) en stimuleert duurzaamheid. Tegen: financiële last. Milieuwinst weegt zwaarder; subsidies kunnen lasten verlichten. Afschaffen verhoogt vervuiling.

[De heffing op eenmalig gebruik van plastic, zoals bekers en eetbakjes, is in Nederland en de EU ingevoerd (o.a. via de SUP-richtlijn) om milieuvervuiling en plastic afval te verminderen. Het stimuleert hergebruik en duurzame alternatieven, wat bijdraagt aan klimaatdoelen en afvalreductie. In 2023 produceerde Nederland 1,4 miljoen ton plastic afval, waarvan een aanzienlijk deel eenmalig gebruik

betreft. De heffing maakt consumenten bewuster van hun keuzes en dringt plasticgebruik effectief terug.

Het tegenargument is dat de heffing consumenten financieel belast, vooral mensen met een lager inkomen, en dat alternatieven zoals herbruikbare bekertjes niet altijd praktisch zijn. Echter, de milieu-impact van plastic afval weegt zwaarder, en subsidies of gratis herbruikbare opties kunnen de lasten voor lagere inkomens verlichten.

Wij zijn het oneens omdat de heffing een effectieve prikkel is voor duurzamere keuzes en milieuwinst, terwijl sociale nadelen met aanvullende maatregelen kunnen worden beperkt. Afschaffing zou de plasticvervuiling weer doen toenemen.]

„Openbaar vervoer moet gratis zijn voor mensen met een laag inkomen.“

Eens

Gratis OV voor minima (ca. 1M mensen, CBS 2023) bevordert mobiliteit, inclusiviteit en duurzaamheid. Tegen: kosten (€1-2B/jaar) en overgebruik. Gerichtte subsidies en slimme financiering maken het haalbaar. Ideaal: volledig gratis OV. Dit is een mooie vraag voor een bindend burger referendum

[Gratis openbaar vervoer voor mensen met een laag inkomen bevordert sociale mobiliteit, toegang tot werk, onderwijs en zorg, en reduceert ongelijkheid. In Nederland leven circa 1 miljoen mensen onder de lage-inkomensgrens (CBS, 2023), en vervoerskosten kunnen een grote last vormen. Gratis OV zou hun financiële druk verlichten en inclusiviteit vergroten, terwijl het ook duurzame mobiliteit stimuleert.

Het tegenargument is dat gratis OV de overheidsbegroting belast (geschatte kosten: €1-2 miljard per jaar voor een brede groep) en mogelijk leidt tot overgebruik of inefficiëntie. Echter, gerichte subsidies, zoals voor minima, en slimme financiering (bijv. via hogere belastingen op vervuilende alternatieven) kunnen dit beheersbaar maken.

Wij zijn het eens omdat gratis OV voor minima sociale en duurzame voordelen biedt, mits goed uitgevoerd met gerichte maatregelen en financiering. Wij zouden eigenlijk een compleet gratis openbaar vervoer systeem willen hebben.]

—

“Er moeten meer kerncentrales komen in Nederland.”

Eens

Meer kerncentrales zorgen voor stabiele, CO₂-arme energie. Borssele levert slechts 3% (CBS, 2023). Moderne reactoren zijn veiliger. Tegen: hoge kosten (€5-10B) en afvalzorgen. Kernenergie is nodig naast zon/wind, met focus op veiligheid. Het afval is beheersbaar. Een goede vraag voor het bindend burger referendum.

[Meer kerncentrales in Nederland kunnen bijdragen aan een stabiele, CO₂-arme energievoorziening, essentieel voor de energietransitie. De enige kerncentrale (Borssele) levert slechts 3% van de elektriciteit, terwijl de vraag naar duurzame energie groeit (CBS, 2023). Kernenergie is betrouwbaar, unlike zon en wind, en moderne reactoren zijn veiliger en produceren minder afval.

Tegenargumenten zijn de hoge bouwkosten (€5-10 miljard per centrale), lange bouwtijd (10-15 jaar) en zorgen over veiligheid en afvalopslag. Echter, technologische vooruitgang minimaliseert risico's, en alternatieven zoals wind en zon alleen zijn onvoldoende voor continue energiebehoefte.

Wij zijn het eens omdat kerncentrales een noodzakelijke aanvulling zijn voor duurzame, stabiele energie, mits gecombineerd met investeringen in veiligheid en afvalbeheer.]

“Bij ernstige geweldsmisdrijven moet het voor rechters gemakkelijker worden om 16- en 17-jarigen dezelfde straffen op te leggen als volwassenen.”

Geen van beiden.

Rechters kunnen 16- en 17-jarigen al zwaarder straffen bij ernstige geweldsmisdrijven (art. 77b Sr). Gelijke straffen passen bij zware delicten, maar jeugdstrafrecht bevordert resocialisatie. Balans is nodig; versoepeling zonder criteria kan recidive vergroten

[Het versoepelen van regels om 16- en 17-jarigen bij ernstige geweldsmisdrijven dezelfde straffen op te leggen als volwassenen heeft zowel voor- als nadelen. In Nederland kunnen rechters nu al volwassenenstrafrecht toepassen op 16- en 17-jarigen bij zware misdrijven (art. 77b Wetboek van Strafrecht), maar dit is uitzonderlijk en vereist zorgvuldige afweging, zoals de ernst van het delict en de persoonlijkheid

van de dader. Dit biedt al flexibiliteit, maar maakt het niet automatisch "gemakkelijker".

Voor: Gelijke straffen kunnen recht doen aan de ernst van misdrijven (bijv. moord of zware mishandeling) en een afschrikkend effect hebben. Slachtoffers en samenleving eisen vaak zwaardere straffen bij extreme gevallen, zoals groepsgeweld of georganiseerde criminaliteit, waarbij jongeren steeds vaker betrokken zijn (Politie, 2023).

Tegen: Jongeren van 16-17 zijn nog in ontwikkeling (cognitief en emotioneel), en het jeugdstrafrecht richt zich op resocialisatie, wat effectiever is voor hun re-integratie. Zwaardere straffen kunnen leiden tot langere detentie in adultenomgevingen, wat recidive en marginalisering kan vergroten. Internationale richtlijnen (zoals het VN-Kinderrechtenverdrag) benadrukken speciale behandeling voor minderjarigen.

Wij kiezen geen van beiden omdat de huidige wet al ruimte biedt voor zwaardere straffen in uitzonderlijke gevallen, maar versoepeling zonder strikte criteria de focus op rehabilitatie kan ondermijnen. Een balans tussen straf en resocialisatie is cruciaal, met nadruk op preventie en begeleiding.]

„Er moet een wet komen waarin staat dat de overheid nooit de afkomst of nationaliteit van mensen mag gebruiken om risico's op criminaliteit in te schatten.“

Geen van beide

Een wet die afkomst of nationaliteit verbiedt bij criminaliteitsinschattingen klinkt rechtvaardig, maar kan misdaadbestrijding hinderen. Data tonen oververtegenwoordiging van bepaalde groepen in delicten. Een totaalverbod negeert context; strikte regulering en transparantie zijn beter. Een bindend referendum is gewenst.

[Een wet die de overheid verbiedt om afkomst of nationaliteit te gebruiken bij het inschatten van criminaliteitsrisico's klinkt rechtvaardig, maar is in de praktijk te rigide. Risico-inschattingen door politie of andere instanties (bijv. bij grenscontroles of opsporing) steunen vaak op data, zoals statistieken over criminele activiteiten in bepaalde gemeenschappen of regio's. In Nederland tonen CBS-gegevens (2023) bijvoorbeeld dat sommige groepen, zoals niet-westerse migranten, oververtegenwoordigd zijn in bepaalde delicten (bijv. 2,5 keer hoger in geweldsdelicten). Het volledig negeren van dergelijke patronen kan de effectiviteit van misdaadbestrijding beperken, zolang het gebruik van data proportioneel en transparant is.

Het tegenargument is dat het gebruik van afkomst of nationaliteit leidt tot etnisch profileren, discriminatie en stigmatisering, wat grondrechten schendt en vertrouwen in de overheid ondermijnt. Dit is een reëel risico, zoals aangetoond in zaken zoals de toeslagenaffaire. Echter, een totaalverbod negeert context; beter is strikte regulering, zoals duidelijke criteria, onafhankelijk toezicht en verbod op discriminerende praktijken.

een absoluut verbod kan de misdaadbestrijding hinderen zonder discriminatie effectief te stoppen. Gerichte regels en transparantie zijn beter.

Maar wij zouden deze vraag graag terug zien in een bindend referendum.]

„Verhoging van het minimumloon moet niet langer automatisch leiden tot verhoging van de bijstandsuitkering.“

Geen van beiden

Minimumloonverhoging loskoppelen van bijstand voorkomt werkschuwheid en begrotingsdruk, maar vereist zorgvuldige afstemming tegen armoede. Basisinkomen als alternatief? Bindend referendum gewenst.

[Verhoging van het minimumloon automatisch koppelen aan bijstandsuitkeringen kan disincentives creëren voor werk en de begroting belasten. Loskoppeling geeft ruimte voor gerichte bijstandsbeleid, maar vraagt wel om zorgvuldige afstemming om armoede te voorkomen. Dus waarom zouden wij niet overgaan naar het basisinkomen? Een bindend referendum is gewenst]

De hoeveelheid vee in Nederland moet met minstens de helft omlaag.

Geen van beide

Halvering is te rigide; 30% reductie kan stikstofdoelen halen (PBL 2023). Innovaties zoals staltechnologie verlagen uitstoot tot 40%. Landbouw (€54 miljard, CBS 2023) is cruciaal, maar

slechts 2% werkt erin. Basisinkomen voor stoppende boeren kost miljarden. Gerichte maatregelen en referendum gewenst.

[De vraag hoeveel vee er weg moet, hangt af van het doel: milieu, stikstofreductie of dierenwelzijn. In plaats van een vaste halvering (zoals eerder genoemd), pleiten experts voor een flexibele aanpak. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL, 2023) kan 30% reductie van de veestapel helpen om stikstofdoelen te halen, maar dit varieert per regio en sector (melkvee, varkens, pluimvee). Innovaties zoals staltechnologie en voeradditieven kunnen uitstoot tot 40% verlagen zonder drastische krimp.

Tegenargument: boerenorganisaties (bijv. LTO) stellen dat halvering de voedselproductie en economie schaadt (€54 miljard bijdrage landbouw, CBS 2023). Een basisinkomen voor boeren die stoppen wordt soms geopperd, maar kost miljarden en vereist politiek draagvlak.

Maar een aantal zaken zijn goed om die voor ogen te houden: de kurk waar de Nederlandse economie op drijft is de handel. Verder werkt slechts 2% van de beroepsbevolking in de landbouw; de sector is zeer productief dankzij intensieve en gemechaniseerde methoden. Verder exporteert Nederland enorme hoeveelheden voedsel.

De veestapel behoort tot de landbouwproductie. Veehouderij, waaronder de productie van melk, vlees en eieren door dieren zoals koeien, varkens en pluimvee, is een integraal onderdeel van de agrarische sector. Volgens het CBS (2023) draagt de veehouderij aanzienlijk bij aan de landbouweconomie, met een bijdrage van €54 miljard.]

„De accijns op benzine, gas en diesel moet omlaag.“

Oneens

Accijns op benzine, gas en diesel financiert infrastructuur en milieu, en verlaagt fossiele brandstofvraag voor klimaatdoelen. Verlaging ondermijnt duurzaamheid en inkomsten. Subsidies voor elektrisch vervoer zijn beter

[De accijns op brandstoffen financiert infrastructuur en milieumaatregelen, en verlaagt de vraag naar fossiele brandstoffen, wat bijdraagt aan klimaatdoelen. Verlaging kan kortetermijnvoordelen bieden, maar ondermijnt duurzame transitie en overheidsinkomsten. Alternatieven zoals subsidies voor elektrisch vervoer zijn effectiever.]

„De Europese Unie heeft regels voor CO₂-uitstoot van bedrijven. Nederland moet extra regels schrappen.“

Oneens

EU-regels voor CO₂-uitstoot zijn cruciaal voor klimaatdoelen en een gelijk speelveld. NL-extra regels vullen nationale behoeften aan, zoals stikstofreductie. Schrappen verzwakt milieu-inspanningen. Regels moeten efficiënt zijn, daarenboven moet NL de EU-normen volgen.

[De EU-regels voor CO₂-uitstoot zijn essentieel om klimaatdoelen te halen en zorgen voor een gelijk speelveld. Nederlandse extra regels vullen vaak specifieke nationale behoeften aan, zoals stikstofreductie. Schrappen kan milieu-inspanningen verzwakken. Wel moeten regels efficiënt en

uitvoerbaar zijn; daarenboven moet Nederland de EU-regels volgen.]

„Het moet verboden worden voor demonstranten om hun gezicht te bedekken.“

Oneens

Verbod op gezichtsbedekking bij demonstraties beperkt vrijheid van meningsuiting en privacy. Demonstranten bedekken zich soms om redenen van veiligheid of anonimiteit. Orde handhaven kan zonder verbod, via gerichte maatregelen. Context is belangrijk.

[Een verbod op gezichtsbedekking bij demonstraties beperkt de vrijheid van meningsuiting en privacy. Demonstranten kunnen zich om legitieme redenen, zoals veiligheid of anonimiteit, bedekken. Handhaving van openbare orde kan zonder verbod, via gerichte maatregelen tegen wangedrag. Context is belangrijk.]

„Nederland moet de Palestijnse staat zo snel mogelijk erkennen.“

Geen van beide

Erkenning van een Palestijnse staat is complex en hangt af van internationale ontwikkelingen, vredesonderhandelingen en wederzijdse erkenning met Israël. Haast kan diplomatieke

spanningen vergroten, maar uitstel mag geen ontkenning zijn.
Een gebalanceerde aanpak met focus op vrede is nodig.

[Erkenning van een Palestijnse staat is complex en hangt af van internationale ontwikkelingen, vredesonderhandelingen en wederzijdse erkenning met Israël. Haast kan diplomatieke spanningen vergroten, maar uitstel mag geen ontkenning zijn. Een gebalanceerde aanpak met focus op vrede is nodig. Humanitaire hulp aan vreedzame burgers van Gaza is strikt noodzakelijk]

„Kinderopvang moet gratis worden.“

Oneens

Gratis kinderopvang kost miljarden, belast het systeem en de begroting. Midden- en hoge inkomens kunnen een redelijke bijdrage betalen aan de hand van hun inkomen; gerichte subsidies voor lage inkomens en betere toegang zijn effectiever.

[Gratis kinderopvang klinkt aantrekkelijk, maar kost miljarden en kan leiden tot overbelasting van het systeem en onevenwichtige belastingdruk. Daarnaast kunnen mensen met ruimschoots voldoende inkomsten een redelijke eigen bijdrage betalen. Gerichte subsidies voor lagere inkomens en betere toegankelijkheid zijn effectiever om gezinnen te ondersteunen zonder de begroting te ontwrichten.]

„De overheid moet de doelstelling loslaten dat alle huizen in 2050 gasvrij zijn.“

Eens.

De doelstelling om alle huizen in 2050 gasvrij te maken is ambitieus, maar praktisch lastig haalbaar en kostbaar. Het legt te veel druk op huishoudens en infrastructuur. Een flexibelere aanpak, met focus op hybride oplossingen en betaalbaarheid, is realistischer en effectiever.

„In plaats van belasting te betalen voor het bezit van een auto moeten automobilisten per gereden kilometer gaan betalen.“

Oneens.

Kilometerbelasting is complexer en minder voorspelbaar dan vaste autobelasting. Het ontmoedigt autorijden, wat nadelig is voor mensen afhankelijk van auto's, vooral waar openbaar vervoer beperkt is. Vaste belasting is eenvoudiger en biedt meer kostenzekerheid.

[Belasting per kilometer kan complexer en minder voorspelbaar zijn dan een vaste autobelasting. Het kan mensen ontmoedigen om te rijden, wat nadelig kan zijn voor wie afhankelijk is van een auto, vooral in gebieden met beperkt openbaar vervoer. Een vaste belasting is eenvoudiger en biedt meer zekerheid over kosten.]

„Bedrijven die veel energie verbruiken moeten korting krijgen op het gebruik van het energienetwerk.“

Oneens

Hoge energieverbruikers korting geven op het energienetwerk kan inefficiënt energiegebruik aanmoedigen en kleinere verbruikers onevenredig belasten. Een eerlijker systeem zou kosten baseren op daadwerkelijk gebruik en efficiëntie belonen, niet volume.

„De regering moet de inkoop en verkoop van softdrugs door coffeeshops verbieden.“

Oneens.

Verbod op softdrugs in coffeeshops ondermijnt gereguleerde handel, verhoogt illegale markten, criminaliteit en onveiligheid. Coffeeshops zorgen voor controle, belasting en minder overlast. Verbod biedt geen bewezen voordeel.

[Het verbieden van inkoop en verkoop van softdrugs door coffeeshops zou de gereguleerde handel ondergraven, wat kan leiden tot een toename van illegale markten, criminaliteit en onveilige producten. Gereguleerde coffeeshops bieden controle, belastinginkomsten en verminderen overlast. Een verbod zou deze voordelen tenietdoen zonder bewezen maatschappelijke verbetering.]

„De regering moet Nederlandse bedrijven toestaan wapens en onderdelen van wapens te leveren aan Israël.“

Geen van beide

Geen van beiden. Wapenleveringen aan Israël zijn complex: strategische voordelen versus risico op mensenrechtenschendingen. Genuanceerd beleid met strikte voorwaarden en toetsing aan internationaal recht is nodig, geen algemeen verbod of toestemming.

[De kwestie van wapenleveringen aan Israël is complex en hangt af van ethische, juridische en geopolitieke overwegingen. Aan de ene kant kan het strategische belangen dienen en bondgenootschappen versterken; aan de andere kant kan het bijdragen aan mensenrechtenschendingen of regionale instabiliteit. Een genuanceerd beleid met strikte voorwaarden en toetsing aan internationaal recht is nodig, in plaats van een algemeen verbod of toestemming.]

„Kinderopvang moet gratis worden voor mensen met een laag of middeninkomen.“

Eens.

Gratis kinderopvang voor lage en middeninkomens verlicht financiële druk, bevordert gelijke kansen en ondersteunt werkende ouders. Het kan arbeidsparticipatie verhogen en sociale ongelijkheid verminderen, mits goed gefinancierd en gericht uitgevoerd.

„De regering moet stoppen met belastingvoordelen voor grote bedrijven die veel fossiele brandstoffen als olie, gas en kolen gebruiken.“

Eens

Belastingvoordelen voor grote bedrijven die fossiele brandstoffen gebruiken, stimuleren vervuilende praktijken en vertragen de energietransitie. Het schrappen ervan bevordert duurzaamheid en eerlijke concurrentie, mits gepaard met steun voor groene alternatieven.

„De overheid moet geld steken in een veel snellere treinverbinding tussen de Randstad en het Noorden.“

Eens

Investeren in een snellere treinverbinding tussen de Randstad en het Noorden bevordert regionale bereikbaarheid, economische groei en duurzaam transport. Het versterkt de connectiviteit, vermindert autogebruik en ondersteunt een evenwichtige ontwikkeling van Nederland.

„Gas- en oliewinning op land en zee moet helemaal stoppen.“

Oneens

Volledig stoppen met gas- en oliewinning is onrealistisch door energieafhankelijkheid en economische impact. Gefaseerde

transitie naar duurzame energie met investeringen in alternatieven is praktischer om crises te voorkomen.

[Een volledig stopzetten van gas- en oliewinning is onrealistisch op korte termijn, gezien de afhankelijkheid van energie en economische impact. Een gefaseerde transitie naar duurzame energie, met investeringen in alternatieven en technologie, is praktischer en voorkomt energiecrites of economische ontwrichting.]

“Nederland moet regels voor natuurbehoud maken die strenger zijn dan EU-regels”

Geen van beide

Strengere natuurbehoudsregels dan de EU kunnen biodiversiteit versterken, maar moeten praktisch en economisch haalbaar zijn. Harmonisatie met EU-regels voorkomt handelsbarrières en zorgt voor consistentie. Een balans tussen strengere nationale maatregelen en EU-samenwerking is nodig.

“Oekraïne moet zo snel mogelijk lid worden van de Europese Unie.”

Geen van beide

Versneld EU-lidmaatschap voor Oekraïne biedt steun en stabiliteit, maar toetredingscriteria zoals hervormingen en

anticorruptie moeten zorgvuldig worden nageleefd. Overhaast proces kan instabiliteit veroorzaken; gefaseerde aanpak is nodig.

[Versneld EU-lidmaatschap voor Oekraïne kan geopolitieke steun bieden en stabiliteit bevorderen, maar de toetredingscriteria, zoals economische hervormingen en anticorruptie, moeten zorgvuldig worden nageleefd. Een overhaast proces kan instabiliteit veroorzaken; een gebalanceerde, gefaseerde aanpak is nodig.]

“Illegaal verblijf in Nederland moet strafbaar worden.”

Oneens

Illegaal verblijf strafbaar maken kan leiden tot verdere marginalisering, mensenrechtenschendingen en uitbuiting van kwetsbare groepen. Een humane aanpak met focus op regulering, integratie en bestrijding van grondoorzaken zoals armoede en conflict is effectiever en rechtvaardiger.

[Illegaal verblijf strafbaar maken kan leiden tot verdere marginalisering, mensenrechtenschendingen en uitbuiting van kwetsbare groepen. Een humane aanpak met focus op regulering, integratie en bestrijding van grondoorzaken zoals armoede en conflict is effectiever en rechtvaardiger.

Wel moeten wij een beginnen met het afsluiten van een verblijfscontract; waarin staat aan welke normen en waarden men zich moet houden en onder welke voorwaarden men hier mag verblijven. Wij zijn ook een voorstander van het, op termijn, terugbetalen van de gemaakte kosten in een redelijke

mate. De verblijver kan vervolgens beslissen om naar een ander, beter geschikt, land door te reizen.]

“Eigenaren van gebouwen die meer dan een jaar leegstaan moeten daar extra belasting over gaan betalen. “

Eens

Extra belasting op langdurig leegstaande gebouwen ontmoedigt speculatie, stimuleert efficiënt gebruik van ruimte en kan de woningmarkt ontlasten. Het bevordert stedelijke ontwikkeling en voorkomt verpaupering, mits de maatregel eerlijk wordt toegepast en uitzonderingen duidelijk zijn gedefinieerd.

“Bedrijven moeten stagiairs die fulltime werken altijd een vergoeding geven van ten minste 500 euro per maand.”

Een vergoeding voor een fulltime stagiairs kan in bepaalde situaties wenselijk zijn en het kan dan uitbuiting voorkomen en gelijke kansen bevorderen. Bedrijven nemen stages serieus. Maar eventuele “uitbuiting” begint pas als de stagiairs economische waarde levert zonder beloning.

[Een verplichte vergoeding van minstens 500 euro per maand voor fulltime stagiairs zorgt voor eerlijke compensatie, voorkomt uitbuiting en ondersteunt toegankelijkheid van stages voor iedereen. Het stimuleert bedrijven om stages serieus te nemen en draagt bij aan gelijke kansen. Maar er is pas sprake van uitbuiting op het moment dat de stagiair

werkelijk economische waarde gaat leveren aan het bedrijf waar de stageplaats vervuld word; en daar niet voor beloond e Ook kan men zich afvragen of in eerste instantie de stageplaats niet eerst vergoed zou moeten worden door de stagiair (totdat de stagiair economische waarde voor het bedrijf gaat opleveren)]

“De overheid moet zelf een betaal- en spaarbank oprichten.”

Helemaal mee eens.

Mijn Stem Telt! pleit voor een overheidsbank die maatschappelijk kapitaal beheert en geldschepping overneemt van particuliere banken. Geen overheidsgaranties voor private banktekorten. Samenwerking met ECB op eigen voorwaarden. Risicokapitaal blijft bij private banken.

[MijnStemTelt-HetBurgerinitiatief heeft daar een draaiboek voor klaar liggen. Er kan dan een onderscheid komen tussen “risico kapitaal” en “maatschappelijk kapitaal”. De particuliere banken mogen dan geen geld meer scheppen. Dat is een taak van de overheidsbank.

Ook zal de overheid niet meer garant staan voor de tekorten bij de particuliere banken. De overheid werkt wel samen met de ECB, maar onder haar eigen voorwaarden.]

“De overheid mag boeren dwingen hun land te verkopen om ervoor te zorgen dat er minder stikstof in de natuur komt.”

Geen van beide

Gedwongen verkoop van boerenland schaadt hun levenswerk. Stikstofreductie kan beter via innovatie en samenwerking. Bij noodzaak voor EU-richtlijnen kan onteigening met volledige compensatie. Nederland telt ±51.000 landbouwbedrijven.

[Het dwingen van boeren om land te verkopen is een harde maatregel die hun levenswerk aantast en persoonlijke economische schade kan veroorzaken. Stikstofreductie kan beter via innovatie, zoals emissiearme technieken, en samenwerking met boeren, in plaats van gedwongen onteigening. Maar als het er werkelijk op aan komt om de Europese richtlijnen te effectueren dan kan de boer onteigend worden en schadeloos gesteld worden in totaliteit zijn er ongeveer 51.000 landbouwbedrijven).]

“Nederland moet in een wet vastleggen dat uiterlijk in 2035 ten minste 3,5 procent van het bruto binnenlands product aan defensie wordt uitgegeven.”

Eens

3,5% BBP voor defensie in 2035 is nu nodig door geopolitieke spanningen en NAVO-verplichtingen. Het versterkt veiligheid en bondgenootschappen, mits efficiënt besteed aan technologie en training, niet bureaucratie; en voor bepaalde tijd

[Het vastleggen van 3,5% van het BBP voor defensie in 2035 is verstandig gezien toenemende geopolitieke spanningen en NAVO-verplichtingen. Het versterkt de nationale veiligheid en

bondgenootschappen, mits de uitgaven efficiënt worden ingezet voor moderne technologie en training, niet alleen bureaucratie. Maar er moeten ook mogelijkheden zijn om op termijn de overeenkomst op te zeggen.]

“Alle gemeenten moeten een evenredig deel asielzoekers opvangen”

Geen van beide.

Evenredige asielopvang per gemeente lijkt eerlijk, maar negeert verschillen in ruimte, faciliteiten en draagvlak. Een flexibel systeem met lokale capaciteit en vrijwillige afspraken is beter. Gemeenten kunnen handelen in opvangplekken, zodat afkoop mogelijk is.

[Evenredige opvang van asielzoekers per gemeente klinkt eerlijk, maar negeert praktische verschillen zoals beschikbare ruimte, faciliteiten en draagvlak. Een flexibeler systeem, met aandacht voor lokale capaciteit en vrijwillige afspraken, is effectiever dan een verplichte verdeling. Ook zouden de gemeenten in asielopvangplekken kunnen handelen. Dan kunnen gemeenten zonder voldoende ruimte en faciliteiten toch nog via afkoop hun deel bijdragen.]

“De regering moet permanent wonen in een vakantiewoning toestaan.”

Geen van beide

Eens met semi-permanent en tijdelijk wonen in vakantiewoningen als oplossing voor woningtekort. Maar dit kan schaarste, overbelasting van toeristische gebieden en misbruik van recreatievoorzieningen veroorzaken. Meer betaalbare woningen bouwen is effectiever.

[Permanent wonen in vakantiewoningen kan leiden tot schaarste op de woningmarkt, overbelasting van toeristische gebieden en oneigenlijk gebruik van recreatievoorzieningen. Gerichte oplossingen, zoals meer betaalbare woningen bouwen, zijn effectiever om het woningtekort aan te pakken; maar vakantiewoningen kunnen ook gebruikt worden voor semi-permanente/ tijdelijke opvang.]

“Universiteiten en hogescholen moeten meer geld krijgen als hun afgestudeerde studenten een grotere kans hebben op een baan in Nederland.”

Geen van beide

Extra geld voor universiteiten en hogescholen op basis van baankansen kan innovatie stimuleren, maar riskeert een te smalle focus op arbeidsmarktgerichte studies. Onderwijs moet ook algemene vorming en onderzoek bevorderen. Een gebalanceerde financiering met bredere criteria is beter.

“Het eigen risico bij zorgverzekeringen wordt per 2027 gehalveerd. Dat moet worden teruggedraaid.”

Oneens

Het halveren van het eigen risico per 2027 verlicht de financiële last voor veel mensen, vooral voor chronisch zieken en lage inkomens. Terugdraaien zou de zorg minder toegankelijk maken. Wel moet de financiering goed geregeld worden om premies niet te veel te laten stijgen.

“Het moet verboden worden om dieren te slachten zonder verdoving.”

Eens.

Het verbieden van onverdoofd slachten bevordert dierenwelzijn door onnodig lijden te voorkomen. Moderne verdovingstechnieken zijn effectief en respecteren zowel ethische als culturele gevoeligheden, mits er ruimte blijft voor uitzonderingen op basis van religieuze vrijheden met strikte regels.

“Nederland moet geen ontwikkelingshulp geven aan landen die weigeren uitgeprocedeerde asielzoekers terug te nemen.”

Eens

Het stoppen van ontwikkelingshulp aan landen die weigeren uitgeprocedeerde asielzoekers terug te nemen is een logische consequentie. Het dwingt samenwerking af en voorkomt dat

Nederland dubbel wordt belast door zowel hulp als opvangkosten. Hulp moet gekoppeld zijn aan wederzijdse verantwoordelijkheid.

“Mensen kunnen nu Nederlander worden als ze vijf jaar in Nederland wonen. Dat moet tien jaar worden.”

Geen van beide

Verlenging van de inwoningstermijn voor Nederlanderschap van 5 naar 10 jaar kan integratie stimuleren, maar sluit goed geïntegreerde nieuwkomers mogelijk uit. Een flexibele aanpak met criteria zoals taal en maatschappelijke bijdrage is beter.

“De hypotheekrenteaftrek moet worden afgeschaft.”

Oneens

Hypotheekrenteaftrek stimuleert huizenbezit en betaalbaarheid, vooral voor starters. Afschaffen kan de woningmarkt verstoren en huiseigenaren in problemen brengen. Het kost miljarden en bevoordeelt hogere inkomens. Gefaseerde afbouw met compensatie, zoals lagere belastingen of subsidies, is beter.

[De hypotheekrenteaftrek heeft voor- en nadelen. Het stimuleert huizenbezit en maakt kopen betaalbaarder, vooral voor starters. Afschaffen kan de woningmarkt verstoren, prijzen drukken en bestaande huiseigenaren met hoge hypotheekrentes in problemen brengen. Aan de andere kant kost het

de overheid miljarden en bevoordeelt het vooral hogere inkomens, wat ongelijkheid kan vergroten. Een gefaseerde afbouw met compenserende maatregelen, zoals lagere belastingtarieven of gerichte subsidies voor starters, zou beter zijn dan volledige afschaffing.]

“De overheid moet strenger controleren wat jongeren leren bij kerken, moskeeën en andere organisaties die lesgeven op basis van levensbeschouwing.”

Oneens

[Strengere overheidscontrole op wat jongeren leren in kerken, moskeeën of andere levensbeschouwelijke organisaties roept vragen op over vrijheid van godsdienst en meningsuiting, grondrechten die in Nederland zwaar wegen. Zulke instellingen moeten zelf hun inhoud bepalen, zolang ze binnen de wet blijven. Controle kan leiden tot ongewenste inmenging en stigmatisering, vooral als het selectief wordt toegepast. Wel is het belangrijk dat de overheid waakt over extremisme of indoctrinatie die schadelijk is, zoals bij gevallen van radicalisering. Bestaande wetten en inspecties, zoals op onderwijs of verenigingen, bieden al voldoende handvatten hiervoor zonder extra controle. Een brede, preventieve aanpak, zoals het stimuleren van kritisch denken via regulier onderwijs, is effectiever en minder betuttelend.]

“De anticonceptiepil moet in het basispakket van de zorgverzekering.”

Eens

Anticonceptiepil in basispakket vergroot toegang, verlaagt ongewenste zwangerschappen en abortussen, en bevordert volksgezondheid. Kosten (€20-€50 p.j.) zijn laag tegenover baten. Eigen verantwoordelijkheid weegt minder; preventie past bij andere zorg zoals vaccinaties.

[De anticonceptiepil in het basispakket opnemen vergroot toegang tot anticonceptie, wat ongewenste zwangerschappen en abortussen kan verminderen. Dit bevordert volksgezondheid en autonomie, vooral voor vrouwen met lagere inkomens. De kosten (circa €20-€50 per jaar per pilgebruiker) zijn relatief laag vergeleken met de maatschappelijke baten, zoals lagere zorgkosten voor zwangerschappen of sociale ondersteuning. Tegenargumenten, zoals eigen verantwoordelijkheid of budgetdruk op het basispakket, wegen minder zwaar; anticonceptie is een preventieve maatregel met brede maatschappelijke voordelen. Tot 2011 zat de pil in het basispakket, en herinvoering zou consistent zijn met andere preventieve zorg, zoals vaccinaties.]

“Boeren mogen alleen nog subsidie krijgen voor duurzame biologische landbouw.”

Geen van beide

Transitie is kostbaar en niet altijd haalbaar. Conventionele landbouw waarborgt voedselzekerheid Toch moeten de boeren

net als alle andere Nederlanders ook zonder subsidies weten rond te komen. met naleving regels en uitfasering van niet levensvatbare boeren. Een bindend burger referendum is gewenst

[Men stelt dat subsidies alleen voor duurzame biologische landbouw de boeren te veel beperken en dat de complexiteit van de sector teveel genegeerd word. Dat de transitie kostbaar, tijdrovend en niet altijd haalbaar voor alle boeren is, vooral voor de kleinere. Toch moeten de boeren, net als alle andere Nederlanders ook zonder subsidies weten rond te komen. met naleving van wet en regelgeving en uitfasering van niet-levensvatbare boeren. Conventionele landbouw levert nog steeds veel voedselzekerheid en economische waarde. Een abrupte subsidie-omschakeling die kan leiden tot faillissementen, hogere voedselprijzen en importafhankelijkheid. Is niet wenselijk, dus een gefaseerde aanpak is beter: subsidies moeten langzaam maar zeker afgebouwd worden. Dit stimuleert brede werkzame verduurzaming zonder boeren te dwingen tot een model dat niet overal werkt. De boeren zullen zich ook aan alle wet- en regelgevingen moeten gaan houden. Dus op termijn zullen de boeren die niet hun eigen broek kunnen ophouden, en waarbij de modellen niet (meer) werken uitgefaseerd worden.]

“Nederland moet deelnemen aan internationale militaire missies, bijvoorbeeld in Oekraïne of andere landen waar gewapende conflicten zijn.”

Geen van beide

Deelname aan militaire missies hangt af van doel, haalbaarheid en draagvlak. Nederland moet vrede bevorderen als NAVO/VN-lid, maar escalatie en slachtoffers zijn risico's. Per geval afwegen, focus op diplomatie en hulp. Missies brengen oorlog, ook met onschuldige slachtoffers.

[Deelname aan internationale militaire missies hangt sterk af van de context: het doel, de haalbaarheid en de gevolgen. Nederland heeft een verantwoordelijkheid als NAVO-lid en VN-partner om vrede en veiligheid te bevorderen, zoals in Mali of Afghanistan. Missies in Oekraïne of andere conflictgebieden kunnen bijdragen aan stabiliteit, maar alleen als ze goed doordacht zijn, met duidelijke mandaten en voldoende draagvlak. Risico's zoals escalatie, hoge kosten of verlies van levens wegen zwaar. Een blinde verplichting tot deelname negeert deze nuance; een principieel verbod evenzeer. Beslissingen moeten per geval worden afgewogen, met focus op diplomatie en humanitaire hulp waar mogelijk. Waarbij wij ons moeten beseffen dat wij Nederlanders tijdens deze missies op voet van oorlog staan tijdens de “missiecorrecties” waarbij ook vaak onschuldige slachtoffers vallen.]

“Mensen die vluchten voor oorlog en geweld moeten minder rechten krijgen dan mensen die vluchten omdat ze worden vervolgd.”

Oneens

Alle vluchtelingen verdienen gelijke rechten onder het Vluchtelingenverdrag van 1951. Onderscheid op vluchtoorzaak is willekeurig en ondermijnt mensenrechten.

Oorlog of vervolging: beide levensbedreigend. Nederland moet asielbeleid baseren op gelijke, humanitaire principes.

[Alle vluchtelingen, of ze nu vluchten voor oorlog, geweld of vervolging, verdienen gelijke behandeling onder internationale wetten zoals het Vluchtelingenverdrag van 1951. Het onderscheid maken in rechten gebaseerd op de reden van vluchten is willekeurig en ondermijnt het principe van universele mensenrechten. Oorlog en geweld kunnen net zo levensbedreigend zijn als vervolging, en slachtoffers hebben evenzeer recht op bescherming. Verschillende rechten toekennen creëert ongelijkheid en kan leiden tot willekeurige uitsluiting of discriminatie. Nederland moet asielbeleid baseren op humanitaire principes en gelijke toegang tot veiligheid, ongeacht de specifieke reden van vluchten]

“Sommige gemeenten verplichten een koper van een huis om er zelf in te gaan wonen. De regering moet die regeling verbieden.”

****Samenvatting in 300 karakters:****

Oneens

Zelfwoonplicht verhindert verhuur van de woning en mede daardoor is er een schrijnend tekort aan huurwoningen. Een verbod beperkt lokale autonomie. De regel bevoordeelt de huizenkopers. Regelingen moeten zorgvuldig zijn om eigendomsvrijheid niet te veel te beperken.

“De publieke omroep moet geen uitzendrechten kopen van sportevenementen zoals het EK voetbal of de Olympische Spelen.”

Oneens

Publieke omroep maakt sportevenementen zoals EK en Olympische Spelen toegankelijk voor iedereen, bevordert saamhorigheid. Kosten beheersen via samenwerking met commerciële zenders. Verbod negeert publieke functie en maatschappelijke waarde van sport

[De publieke omroep heeft een rol in het toegankelijk maken van grote sportevenementen zoals het EK voetbal of de Olympische Spelen voor een breed publiek, ongeacht inkomen. Deze evenementen hebben culturele en maatschappelijke waarde, bevorderen saamhorigheid en verdienen een plek op vrije, toegankelijke zenders. Commerciële zenders richten zich vaak op abonnees, wat ongelijkheid creëert. Wel moeten kosten worden beheerst; de publieke omroep kan samenwerken met commerciële partijen of rechten delen om budgetdruk te verlagen. Een totaalverbod op uitzendrechten negeert de publieke functie en maatschappelijke impact van sport.]

“De overheid moet de rol van zorgverzekeraars overnemen.”

Oneens

Overheidsovername van zorgverzekeraars kan uniformiteit brengen, maar het huidige hybride systeem biedt keuzevrijheid

en solidariteit. Overname riskeert bureaucratie en wachttijden. Optimaliseer administratie en premies. Onderzoek overheidszorg en betrek burgers via bindende referenda.

[Een volledig overheidsgestuurd zorgsysteem, waarbij zorgverzekeraars worden overgenomen, heeft voordelen zoals uniformiteit en mogelijk lagere administratiekosten. Het Nederlandse systeem met private verzekeraars onder strenge regulering werkt echter redelijk: het combineert keuzevrijheid met solidariteit en houdt zorg toegankelijk via de basisverzekering. Overname kan leiden tot bureaucratie, minder innovatie en langere wachttijden, zoals in sommige landen met nationale zorgstelsels. In plaats van overname is verdere optimalisatie, zoals minder administratieve lasten of scherpere premiecontrole, effectiever. Alhoewel het huidige hybride model redelijk balans biedt is het verstandig om een studie te maken naar een overheidsgestuurd zorgsysteem. Wij willen uiteindelijk dat de burgers deze beslissingen zelf gaan maken in bindende burgerreferenda.]

“De Europese Unie staat de verbouw van een aantal genetisch bewerkte gewassen toe, zoals mais. De regering moet die regels niet strenger maken.”

Eens

EU-regels voor GMO's zoals maïs zijn streng en wetenschappelijk onderbouwd. Ze verhogen opbrengsten en duurzaamheid. Strengere regels schaden innovatie en boeren. Transparantie en veiligheid via bestaande controles volstaan. GMO-verbod opheffen waar veilig, stimuleert landbouw.

[De EU heeft strenge regels voor genetisch gemodificeerde gewassen (GMO's), zoals maïs, gebaseerd op wetenschappelijke beoordelingen door instanties als EFSA. Deze gewassen kunnen opbrengsten verhogen, droogtebestendigheid verbeteren en pesticidegebruik verminderen, wat bijdraagt aan voedselzekerheid en duurzaamheid. Strengere nationale regels zouden innovatie belemmeren, boeren benadelen en handelsconflicten binnen de EU veroorzaken. Wel moet de overheid transparantie en veiligheid waarborgen via bestaande controles. Het verbod op GMO's opheffen waar wetenschappelijk veilig bevonden, stimuleert landbouw en economie zonder risico's.]